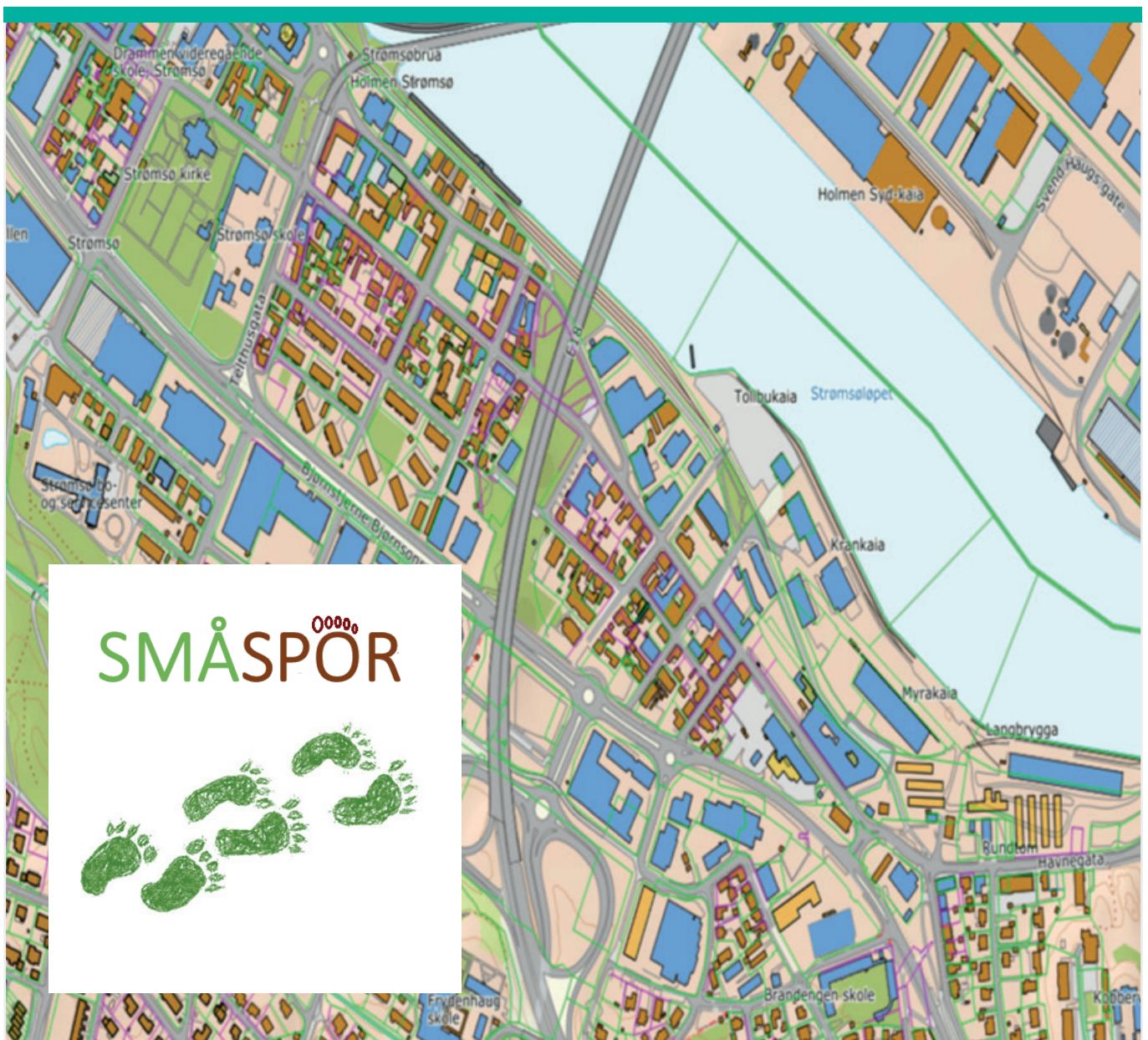

Småspor

Pilotprosjekt 2021

Terese Wilhelmsen
Steinar Øvreås
Lena Elvira Solfrid Hillestad
Mari Nordø Lommelun
Hege Roll-Hansen
Simen Thorrud

**DRAMMEN
KOMMUNE**
- et godt sted å leve

Terese Wilhelmsen, Steinar Øvreås, Lena Elvira Solfrid Hillestad,
Mari Nordø Lommelun, Hege Roll-Hansen og Simen Thorrud

Småspor

Pilotprosjekt 2021

© 2022 Forfatterne
Universitetet i Sørøst-Norge
Drammen, 2022

Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 95

ISSN: 2535-5325 (online)
ISBN: 978-82-7206-676-4 (online)

Utgivelser i skriftserien publiseres som Creative Commons* og kan kopieres fritt og videreformidles til andre interesserte uten avgift. Navn på utgiver og forfatter(e) angis korrekt. [http://creati-](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no)

[vecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no)

Sammendrag

I prosjektet Småspor i nabolaget har Drammen kommune, ved Knutepunkt Strømsø, og barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) kartlagt hvordan barnehagebarn og deres foreldre bruker de ulike arealene i kommunedelen. Hvor synes de det er fint å gå tur, å leke, å utforske eller å slappe av? Hva liker barna, hva liker de ikke, og er det noe de kunne ønske seg annerledes? Målet er å kunne bidra til å beholde og oppgradere områdene som er viktige for barnas og familienes utfoldelse og livskvalitet. Disse områdene er også viktige for barnehagenes hverdag. Det er et mål å gjøre det mer attraktivt for barnefamilier å bli boende på Strømsø. Dette bør gjenspeiles i byplanleggingen. Kommunedelen er preget av mye flytting.

Prosjektet er en del av Områdesatsingen Strømsø 2030 og er forankret der i punkt 3A: «Bo- og nærmiljøkvaliteter. Øke beboernes trivsel og livskvalitet ved å legge til rette for områdeutvikling som styrker fysiske og sosiale nærmiljøkvaliteter, tar klimahensyn og utvikler grønne områder for friluftsliv og rekreasjon.»

Småspor ble gjennomført i 2021 som et pilotprosjekt. Dette er første gang barns bruk av nærområdene på Strømsø er kartlagt på en slik måte. De ansatte på USN har utarbeidet det pedagogiske opplegget for studentene samt det metodiske grunnlaget. Spørreskjemaene er laget i fellesskap mellom USN og Knutepunkt Strømsø. Undersøkelsen er tredelt:

- foreldre ble bedt om å svare på en kort spørreundersøkelse
- de ansatte i barnehagene fikk en egen kort spørreundersøkelse
- studentene fikk oppgaver som innebar ulike former for informasjonsinnhenting og dataanalyse

Studentene laget presentasjoner av sine funn. Disse ble vist for ansatte på USN og Knutepunkt Strømsø tidlig i desember.

Kartleggingen som studentene har gjennomført, har gitt verdifull informasjon om hvordan barna bruker byen, hvilke områder som finnes i dag, hvilke områder som kan utvikles, og hva som kan nyetableres. Vi har fått vite om ting som kan repareres og hva som er viktig for barna og deres foreldre for å skape gode møteplasser og gjøre Strømsø til et godt sted å leve.

Resultatene viser at det er viktig for barn å ha små eller store naturområder i sitt nærmiljø. Steder der de kan klatre, gjemme seg, ake og bruke naturen til å utvikle både fantasi og motoriske evner. Et annet tydelig resultat, er at det er nødvendig å følge opp vedlikehold og gjøre enkelte utbedringer på eksisterende lekeplasser i bydelen. Det har også kommet ønske fra foreldre om at flere friområder må tilrettelegges slik at flere aldersgrupper kan være sammen, de ønsker områder med leke- og aktivitetsmuligheter for små og store barn og som har sitteplasser for hele familien.

Områdesatsingen Strømsø 2030 har satt av kr 300 000,- til oppfølging av innspill fra Småspor i 2022. Det er planer om å iverksette følgende tiltak:

- Naturtomta utenfor St. Hansberget barnehage blir foreslått vernet. Her må det lages en metode for registrering av områder en ønsker å verne, og for hvordan barns synspunkter blir tatt med i byutviklingsplaner.

- En lekeplass får enkel oppgradering. Dette tas videre med Idrett og friluftsliv i Drammen kommune og ses i forhold til deres rulleringsplan.
- Barna får en egen kunstvegg der de selv kan få male sine ønsker for nærmiljøet. En kunstner kontaktes angående samarbeid og et egnet sted må finnes før søknadsprosess startes.

De som har bidratt i Småsporprosjektet skal se konkrete resultater av at de har bidratt. De skal også vite at vi tar barnas synspunkter på alvor.

Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn	1
1.1.	Områdesatsing Strømsø 2030	2
2.	Teoretiske perspektiver	3
2.1.	Barns rett til medvirkning	3
2.2.	Barnevennlige byer	5
2.3.	Barn og tilgang til natur i byen	5
3.	Metode.....	6
3.1.	Prosjektets organisering og gjennomføring	6
3.1.1.	Økonomiske bidrag inn prosjektet	7
3.2.	Datainnsamling og deltakere i prosjektet.....	7
3.3.	Spørreskjema til foreldre og barnehageansatte.....	8
3.4.	Deltakende forskning med barn	8
3.5.	Studentoppdrag	9
3.6.	Analyse	9
3.7.	Etiske betraktninger	10
4.	Resultater	11
4.1.	Barn om nærmiljøet	11
4.1.1.	Oppsummering av barns bruk av nærmiljøet.....	14
4.2.	Stedsanalyse	14
4.2.1.	Område 1: Strømsø vestre del.....	15
4.2.1.1.	Lekeplass i Marcus Thranes gate	15
4.2.1.2.	Drammens museum og området rundt.....	16
4.2.1.3.	Strømsø torg.....	17
4.2.1.4.	Lekeplassen i Webergsgate	18
4.2.1.5.	Stien langs Drammenselva	18
4.2.1.6.	Sundland og Lassebakken barnehage.....	18
4.2.2.	Område 2: Strømsø midtre del.....	19
4.2.2.1.	Marienlystområdet rundt Drammensbadet og skøyte-/fotballbanen.....	19
4.2.2.2.	Marienlyst ungdomsskole og grøntområdet ved siden av	20
4.2.2.3.	Danvik skole.....	21
4.2.2.4.	Bikkjestykket.....	22
4.2.2.5.	Haukåsløypa og skogsområdet rundt	22
4.2.2.6.	Lekeplass og skogsområdet ved Einar Aass vei	23
4.2.3.	Område 3: Strømsø østre del	24
4.2.3.1.	Tangen kai	24
4.2.3.2.	Brandengen skole	24
4.2.3.3.	Teggern.....	25
4.2.3.4.	Området ved Kobbervik barnehage	25
4.2.3.5.	Lekeplass ved Iversbakken.....	25
4.2.3.6.	Skråningen rett nedenfor St.Hansberget barnehage og Gamle Kongevei.....	25

4.2.3.7.	Grøntområdet bak Tangen kirke opp mot Gamle Kongevei	26
4.2.3.8.	Nordbykollen	26
4.2.3.9.	Ulvekula lekeplass	27
4.2.3.10.	Sota Fjordpark	27
4.2.3.11.	Skateparken	27
4.2.3.12.	Lærums gate lekeplass	28
4.3.	Ønskede muligheter som ikke finnes i nærmiljøet nå	28
4.3.1.	Strømsø vestre og midtre del	28
4.3.2.	Strømsø østre del	28
4.4.	Muligheter og utfordringer erfart i Småsporpiloten	28
5.	Anbefalinger	31
5.1.	Tilgjengelige grønne lunger	31
5.2.	Kreative og utfordrende lekemuligheter	31
5.3.	Et sted å være for hele familien	31
5.4.	Barnevennlig infrastruktur	32
6.	Veien videre for Småspor	33
7.	Referanser	34

1. Bakgrunn

Knutepunkt Strømsø ligger sentralt i Strømsø kommunedel i Drammen. Knutepunktets oppdrag er å bidra til at Strømsø blir et godt sted å leve for alle generasjoner. I Drammen kommune er knutepunktene steder for samlokaliserte tjenester i kommunedelen og arenaer for lokalmiljøet. I økonomiplanen for 2020-2023 står det at målsetningene for knutepunktene blant annet skal være å: skal være å:

- Skape dialog med og mellom kommunen, innbyggere, frivilligheten og andre aktører i kommunedelen
- Gjøre det enkelt å medvirke og interessant å delta
- Bidra til at lokalsamfunnene oppleves som attraktive gjennom utvikling av det enkelte steds kvaliteter
- Stimulere til kontinuerlig utprøving og innovasjon
- Se vedlegg 1 for mer informasjon om delmål for områdesatsningen. Det er behov for kunnskap om hvordan innbyggerne i kommunedelen bruker arealene, hva de mener om dem og hvordan de benytter seg av dem.

Småspor bidrar både til innhenting av kunnskap om en sentral gruppe innbyggers behov, og legger til rette for å prøve ut nye metoder for barns medvirkning. Det er tidligere gjennomført undersøkelser som gjør at vi vet mye om hva voksne og skolebarn ønsker i sitt nærmiljø, men vi vet lite om hva de mindre barna ønsker og har behov for. Knutepunktet tok derfor initiativ til prosjektet Småspor og tok kontakt med USN som har blitt en viktig samarbeidspartner. Høsten 2021 piloterte vi Småspor i samarbeid med barnehager på Strømsø og barnehagelærerstudenter. Gjennom samarbeidet med USN og studentene, har barnehagebarna og foreldrene fått mulighet til å komme til orde og vi har lært mye om metoder som fungerer for små barns medvirkning. Denne rapporten oppsummerer funnene fra studiet.

For kommunens del er målet med prosjektet todelt. I første rekke er det behov for kunnskap. Småspor skal kartlegge barn og unges bruk av arealer til uorganisert fritidsaktivitet og bidra til bevaring og/eller opprusting av disse arealene. Informasjonen bør registreres fordi det er konkurranse om arealene i byen. Områder som ikke er registrert, bebygges først. Det er planer om store utbyggingsprosjekter over hele kommunedelen. Ifølge plan- og bygningsloven (2008, § 5-1) plikter kommunen å legge til rette for at barn og unge får medvirke. Dette prosjektet kan bidra til å sikre at områder som brukes til uorganiserte fritidsaktiviteter, består og/eller rustes opp.

Samtidig ønsker Drammen kommune å utvikle gode metoder for innbyggermedvirkning og på den måten styrke lokaldemokratiet. Knutepunktene er sentrale her. Et av hovedmålene er å øke beboernes trivsel og livskvalitet ved å legge til rette for områdeutvikling som styrker sosiale og fysiske nærmiljøkvaliteter, tar klimahensyn og utvikler grønne områder for friluftsliv og rekreasjon. Slik skal de bidra til at lokalsamfunnene oppleves som attraktive gjennom utvikling av det enkelte steds kvaliteter.

1.1. Områdesatsing Strømsø 2030

Drammen kommune og staten ved Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har gått sammen om en tiårig områdesatsing i Drammen, Strømsø 2030. Området omfatter kommunedel 7 «Strømsø nedenfor Vestfoldbanen: Grønland, Marienlyst, Brandengen, Tangen». Hovedmålet til Strømsø 2030 er at flere beboere i området får styrket sine levekår gjennom en varig bedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter. Avtalen utpeker også fire innsatsområder basert på de fire velferdspilarene arbeid, utdanning, bolig og helse, med tilhørende målsettinger. Disse bygger opp under de fire målene som FHI trekker frem som viktige i planlegging av sosialt bærekraftige lokalsamfunn: at innbyggerne har god tillit til samfunnet og hverandre, har tilgang til bolig, arbeid, utdanning og gode nærmiljø, at de føler at de hører til, og at de opplever trygghet (Drammen kommune, 2022).

To mål i områdesatsingen er spesielt relevante for Småspor - 3A: "Øke beboernes trivsel og livskvalitet ved å legge til rette for områdeutvikling som styrker fysiske og sosiale nærmiljøkvaliteter, tar klimahensyn og utvikler grønne områder for friluftsliv og rekreasjon" og "4A: Utvikle gode psykososiale miljøer for barn, unge og voksne i kommunedelen". Her kartlegger vi behov nettopp for å legge til rette for tiltak som kan støtte opp om fysisk og sosial utvikling for barn og familier. Områdesatsingen drives frem av Knutepunkt Strømsø.

Strømsø er valgt ut til områdesatsing på grunn av en opphopning av levekårsutfordringer i deler av området, med vedvarende lav score på viktige levekårsindikatorer: En høy andel barn bor med enslige foreldre, mange flyttinger til og fra kommunedelen involverer barn fra 0 til 5 år, og området har en stor andel aleneboende og enesholdninger. Deler av området preges av utleieboliger og kommunale boliger. Mange familier har sammensatte behov, og forholder seg til flere av kommunens (og andre) tjenester. Kommunedelen har også en utfordrende trafikksituasjon med støy og høy luftforurensning, især i området mellom knutepunkt Strømsø og Brandengen skole, som er utsatt for tung trafikk.

Mange av prosjektene og tiltakene i Strømsø 2030 ledes og gjennomføres av ansatte ved Knutepunkt Strømsø. Det legges til rette for erfarings- og kunnskapsdeling, samarbeid på tvers av prosjekter og faggrupper og kompetanseheving innen prosjektledelse for å få best mulig utnyttelse av ressursene.

2. Teoretiske perspektiver

2.1. Barns rett til medvirkning

Barns rett til medvirkning når det gjelder forhold og beslutninger som angår dem og deres livsbetingelser, er et grunnleggende premiss i FNs barnekonvensjon som ble inkorporert i norsk lovgivning i 2003. Barnekonvensjonen er blitt en viktig del av menneskerettighetene, og innebærer at også små barn skal høres og sees i et demokrati. Barns rett til medvirkning er et viktig prinsipp i opplæringsloven, og har siden 2006 vært slått fast i barnehageloven. Fra et utviklingspsykologisk perspektiv er opplevelsen av å bli hørt, og ha mulighet til å påvirke endringer, en viktig faktor. Hvordan små barns demokratiske rettigheter kan ivaretas i praksis, er et viktig tema i pedagogisk litteratur (Bae, 2007; 2009; 2010; Østrem, 2012) og står også svært sentralt i barnehagelærerutdanningen. Studier har vist at medvirkning ofte forstås og praktiseres som selvbestemmelse, og har bidratt til en individualisering, snarere enn å styrke barns opplevelse av fellesskap. Deltakelse i nærmiljøtiltak er et bidrag i motsatt retning, som tydeliggjøring av medvirkning som kollektiv prosess. Medvirkning som demokratisk prinsipp er også slått fast i plan- og bygningsloven (Andersen & Skrede 2021) - kommunale myndigheter er forpliktet til å legge til rette for at befolkningens ønsker og behov tas inn i planleggingsprosesser. Involvering av barn i byutviklingsprosjekter gir en unik mulighet til å gi reell medvirkning, i tillegg til at barn som viktig brukergruppe har ekspertise som er helt nødvendig for å planlegge og gjennomføre hensiktsmessige tiltak. Prosjektet handler om konkrete måter å gjøre denne medvirkningen reell på.

Tanken om at målrettet tilrettelegging for borgernes medvirkning i samfunnsplanleggingen er nødvendig for et fungerende demokrati, har fått store konsekvenser, både for lovgiving og for konkrete forvaltningsrutiner. Også når det gjelder voksnes medvirkning i planprosesser, men ikke minst når det gjelder barn, er det selvfølgelig svært viktig å stille spørsmål ved hvor reell medvirkningen er. I hvilken grad evner systemene å omsette også de yngste medborgernes ønsker og formulerte behov i konkrete tiltak? Den amerikanske psykologen Robert Hart adresserte allerede i 1992 medvirkningsdilemmaet ved hjelp av sin svært ofte refererte stigemodell: Graden av reell medvirkning presenteres som 8 stige-trinn, der de nederste tre ikke kvalifiserer som medvirkning i det hele tatt, men som manipulasjon, dekorasjon og symbol. De styrende har bruk for å vise til at en beslutningsprosess bygger på medvirkning, men dette tjener egentlig først og fremst som kamuflasje, for å dekke til hvordan den reelle maktutøvelsen foregår (Hart, 1992).

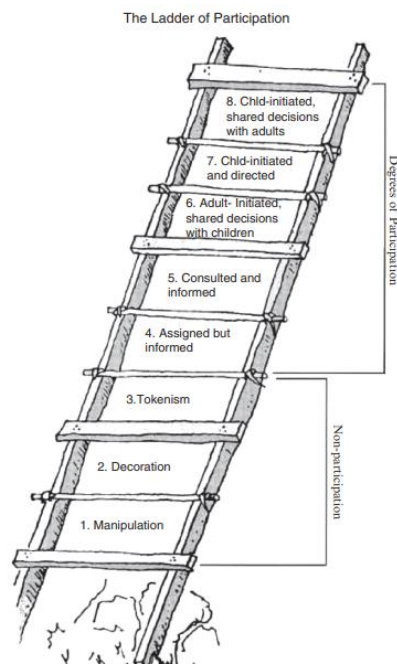

Figure 2.1 Eight levels of young people's participation in projects (the ladder metaphor is borrowed from the well-known essay on adult participation by Arnstein (1969), the categories are new) (Hart 1992:8.)

Figur 1. Harts medvirkningstrapp hentet fra Hart (2008, s. 22).

De øverste fem trinnene fremstiller økende grad av reell medvirkning. På det øverste trinnet har man oppnådd å lage strukturer der barns initiativ blir hørt og fører til beslutninger tatt av barn og voksne i fellesskap. Robert Hart (2008) har i nyere tid selv tatt til orde for at trappemodellen kan implisere en for endimensjonal forståelse av barns medvirkning. I konkrete prosesser må mange kulturelle, sosiale og andre faktorer tas med i betraktning for å komme frem til de mest konstruktive formene for samarbeid og medvirkning. Det er ikke gitt at disse alltid vil befinne seg på toppen av trappen.

Det vil være avgjørende for prosjektet å ha et kritisk blick for mulig "skinn-medvirkning" og kontinuerlig vurdere hvor høyt på Harts stige de ulike ideene og tiltakene kan sies å befinne seg. I den teoretiske litteraturen om byplanlegging og -utvikling er medborger-medvirkning et gjennomgående, og ofte problematisert, tema (Andersen & Skrede 2021). Behovet for å utvikle menneskevennlige lokalmiljøer i urbane omgivelser setter lys på flere av tidens mest akutte problemstillinger, knyttet til både bærekraft og demokrati.

For studentene i barnehagelærerutdanningen, betyr deltakelsen i prosjektet en sjanse til å utvikle forståelsen av medvirkning i praksis, i tråd med intensjonen i rammeplanen for utdanningen. Innsikten i den samfunnsmessige sammenhengen som barnehagen er en del av - både kommunale myndigheter, planverk og prosjekter, og det sosiokulturelle og fysiske nærmiljøet - kan være en svært interessant ressurs for studentene. Denne gevinsten for USNs utdanninger er ikke et hovedformål for prosjektet, men kan sees som en verdifull bonus. Den kan i neste omgang kanskje også kan bidra til fruktbar utvikling av metodikken, ved å ta studentens erfaringer med videre.

2.2. Barnevennlige byer

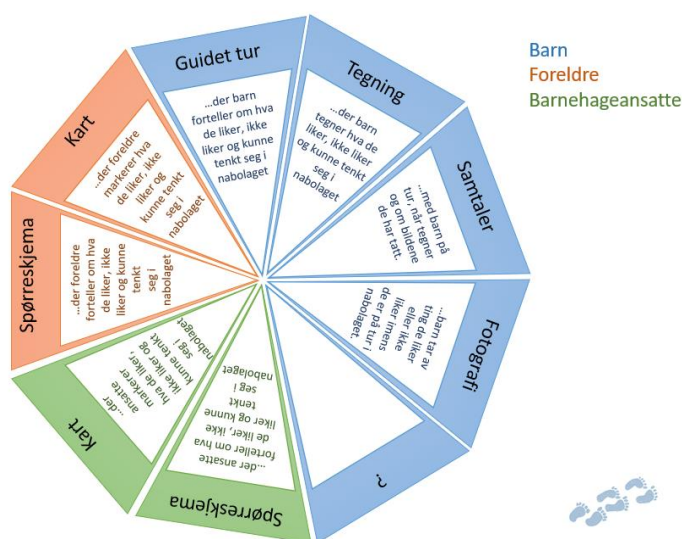
Som fremhevet av Källsmyr, Nergård og Bratvold (2013), er en barnevennlig kommune «et attraktivt sted for barnefamilier. Satsing på kommunens barn er en satsing på kommunens fremtid.» (s.7). Barnevennlige byer krever miljøer der barn har varierte muligheter for lek og utforskning og mulighet til å fritt bevege seg rundt og ta i bruk de tilbudene som finnes. Kyttä (2004) har forsket på barnevennlige byer og hva som kjennetegner gode miljøer for barn. Det er nettopp koblingen mellom friheten til å bruke miljøet, i kombinasjon med at det ligger muligheter der, som skaper de gode stedene. Kyttä beskriver slike områder som Astrid Lindgrens Bakkebygrenda, der barna løp fritt rundt og utforsket nærmiljøet sitt i stor grad på egenhånd. Dessverre består ofte bymiljøet av reguleringer og sperringer, ikke-barnevennlige områder, eller kjedelige områder uten tilbud. Kyttä beskriver disse stedene som enten ødemark, glasshus eller lukkede celler som barn må leke på. Det er ikke sett på stedenes potensiale når det gjelder barns behov og fra barns perspektiv på verden. Det er derfor viktig å sette barn i sentrum i byutvikling. Dette vil både kunne virke inn på barns helse og velvære, det vil skape mer attraktive boområder og økt fokus på trafikksikkerhet og trygge oppvekstområder. Dette handler ikke bare om å se på hvordan en kan skape aktuelle steder for barn, men også se på barns og familiers muligheter for forflytning mellom og på de ulike stedene (Arup, 2017; Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016).

2.3. Barn og tilgang til natur i byen

Barns hverdag blir i større grad voksenorganisert, bilbasert og stillestittende foran skjerm (Sanderud & Gurholt, 2014). Det er en økende bekymring for barns fysiske aktivitetsnivå, men også barns kontakt med natur. Barn bruker mindre tid ute i naturen nå enn tidligere (Skår & Krogh, 2010). Undersøkelser viser at nyere “actionfylte” aktiviteter i naturen kan appellere til barn, samtidig som tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som sopp- og bærsanking, jakt og fiske, er noe barn i mindre grad erfarer (Sanderud & Gurholt, 2014). Barn som har gode naturopplevelser i barndommen, er i større grad opptatt av å ta vare på naturen i voksen alder (Chawla, 2006). Tilgang til natur også i bynære områder er derfor en kvalitet for barns oppvekst. Et byområde preges i stor grad av opparbeidede parker og lekeplasser, men det finnes også små grønne lunger der naturen selv har funnet sin plass. I voksnes øyne kan disse oppleves som verdiløse områder, mens i barneøyne er de verdifulle lekesteder med naturnærhet for både familier og barnehager (Hagen, 2018). Tilgang til grønne rekreasjonsområder er derfor viktige for barn, men også for andre byboere uavhengig av sosiale og kulturelle skillelinjer. En systematisk litteraturstudie viser at tilgang til grøntområder og bynatur er urettferdig fordelt mellom sosioøkonomiske profiler og mellom majoritet og minoritetsbefolkningen (Figari mfl., 2019, s.3). Studier viser at mer enn en tredjedel av barn ikke har tilgang til rekreasjonsarealer i kort avstand fra der de bor (Thorén & Nordbø, 2020), og at barn i skolealder som bor mindre enn 800 meter fra grøntområder, er mer aktive sosialt og fysisk (Nordbø, et al., 2019). Det trengs nok enda kortere avstand for barnehagebarn. Forskjellen forsterker seg når vi ser på barn i blokk og barn i villa med hage. Vi trenger mer kunnskap om hvordan en fremmer de yngste barna fra ulike sosiale lag sin medvirkning i byutvikling. I dette pilotprosjektet vil vi derfor styrke fokuset på sosial bærekraft og grønn rettferdighet for de yngste barna i byutvikling.

3. Metode

Småspor er et forsknings- og utviklingsprosjekt gjennomført i samarbeid mellom Knutepunkt Strømsø og barnehagelærerutdanning ved USN. Prosjektet er designet med en multimetodisk- og multiinteressent tilnærming, jmf. en mosaikktilnærming som er utviklet for forskning med de yngste barna og tilpasset barnas modning og ulike kommunikasjonsformer (Clark, 2017). Figur 2 viser den overordnede metodiske tilnærmingen benyttet i prosjektet.

Figur 2. Hvordan gjøre små spor synlige? Metodisk tilnærming i Småspor

Selv om de yngste barna er primærinteressenter, inkluderes også signifikante andre som foreldre og barnehageansatte. Dette fordi de yngste barnas bruk og bevegelser i nærmiljøet reguleres av voksne. Metodisk tilnærming og prosessen i datainnsamlingen er videre beskrevet i avsnittene 3.2. - 3.5.

3.1. Prosjektets organisering og gjennomføring

En oversikt over milepælene i prosjektet er vist i tabellen under.

Tabell 1: Oversikt over milepælene i prosjektet

Milepæler	2021			2022	
	K2	K3	K4	K1	K2
<ul style="list-style-type: none"> ● Kontakten mellom Knutepunkt Strømsø og USN opprettes 					
<ul style="list-style-type: none"> ● Planlegging ● Utvikle metodisk tilnærming og veiledningsressurser ● Søke NSD ● Opprette kontakt med barnehagene 					

<ul style="list-style-type: none"> ● Informasjon og spørreskjemaer sendt ut til barnehagene ● Studentenes samler inn data som en del av en Småspor-prosjektuke 					
<ul style="list-style-type: none"> ● Analyse av innsamlet data ● Skrive prosjektrapport ● Sende inn konferansebidrag NERA ● Søke prosjektmidler fra Viken RFF 					
<ul style="list-style-type: none"> ● Ferdigstille rapport ● Formidle rapport til kommunen og involverte barnehager involvert ● Formidle resultater ved NERA ● Kommunen bestemmer tiltak 					

Note: NERA=Nordic Educational Research Association, NSD= Norsk senter for forskningsdata, Viken RFF= Viken Regionale forskningsfond

3.1.1. Økonomiske bidrag inn prosjektet

USN bidrar med ansattes arbeidstid. Knutepunkt Strømsø bidrar med ansattes arbeidstid og har i tillegg satt av 300.000 kr til tiltak. I og med at tiltak finansieres av Områdesatsing Strømsø 2030, vil vi måtte prioritere tiltak som ligger innenfor grensene for kommunedel 7.

3.2. Datainnsamling og deltakere i prosjektet

Datainnsamlingen i pilotprosjektet ble gjennomført i to faser. Først inviterte vi barnehagene på Strømsø til å delta i prosjektet. Tre av elleve barnehager hadde mulighet til å delta. Spørreundersøkelser og kart som skulle fylles ut, ble sendt ut til barnehagelærere og til foreldre med barn i aldersgruppen 3-6 år. Barnehagelærerne ble også bedt om å involvere barn i utforskning av tilgjengelige lekeområder i nabolaget og om å undersøke barnas ønske om forbedring av områdene ved bruk av omvisninger, feltsamtaler og tegning. Barnehagelærere og foreldre fikk tilsendt en konvolutt som inneholdt informasjonsskriv, samtykkeskjema, prosjektheft med veileder for å markere i kart, kart (A3 Strømsø 1:10 000 tosidig) og spørreskjema. Foreldre ble bedt om å levere ferdig utfylt samtykkeskriv og spørreskjema til barnehagene. USN-ansatte hentet besvarelsene i barnehagene.

I den andre fasen av datainnsamlingen fungerte tolv grupper barnehagelærerstudenter som medforskere med ulike oppgaver der de tok sikte på å dokumentere tilgjengelige lekeområder i lokalsamfunnet, utforske mulige forbedringer av lekeområder alene og sammen med barn, og analysere foreldrenes svar om deres bruk av lekemuligheter i lokalsamfunnet og ønsker om forbedring. I tillegg var det en barnehagelærer som gjennomførte aktivitetene sammen med barna på sin barnehagegruppe.

3.3. Spørreskjema til foreldre og barnehageansatte

Hensikten med spørreskjemaet som ble sendt ut til foreldrene, var å kartlegge hvilke områder i nærmiljøet foreldre benytter med barna sine, hvor de går tur, leker med barna og hvilke områder de ikke liker å leke med barna i. Skjemaet bestod av et kart der foreldrene skulle markere hvilke områder de likte/ikke likte å benytte, og i selve spørreskjemaet ble de bedt om å utdype hvorfor de likte/ikke likte området. Figur 3 viser en oversikt over struktur og innhold i spørreskjemaene som ble sendt ut til foreldre og barnehageansatte. Se vedlegg for eksempler på spørreskjema for foreldre (vedlegg 2) og for barnehageansatte (vedlegg 3), samt veiledere for foreldre (vedlegg 4) og barnehageansatte (vedlegg 5).

Figur 3. Struktur og innhold i spørreskjemaene som ble sendt ut til foreldre

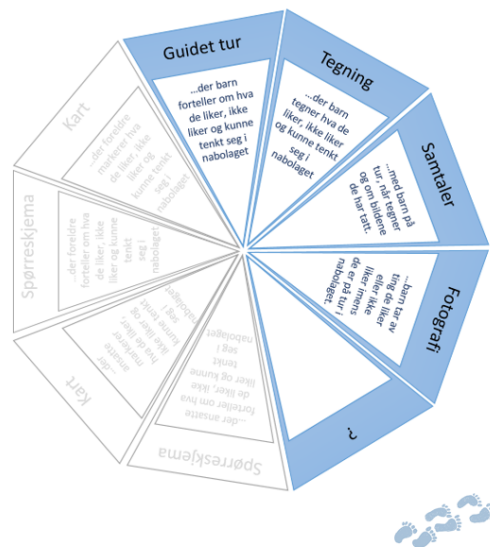
Via barnehagene ble konvolutter med spørreskjema levert til 90 familier hvorav 14 foreldre besvarte spørreundersøkelsen. Av barnehagelærerne var det kun en som besvarte.

3.4. Deltakende forskning med barn

Figur 4 viser de deltakende forskningstilnærmingene som ble benyttet med barn i prosjektet. I en barnehage var det en barnehagelærer som gjennomførte aktivitetene med barna (i alderen 3-5 år). I to barnehager var det utvalgte studentgrupper som gjennomførte aktivitetene med barna (i alderen 3-5 år). Som tidligere beskrevet, var den metodiske tilnærmingen inspirert av Clark (2017) sin mosaikktilnærming. Som figur 4 viser, var det lagt opp til guidet tur med barn i nærmiljøet der barna viste barnehagelæreren og studentene hvor og med hva de likte å leke, samt eventuelt hvor de ikke likte å leke. På turen tok barnehagelæreren og studentene bilder av lekeområdene der barna likte å leke og samtalte med barna om hvorfor de likte å leke akkurat der. Tilbake i barnehagen ble barna invitert til å tegne og samtale om hvor og med hva de liker å leke og hva de kunne tenkt seg i sitt nærmiljø som ikke er der nå. I forkant av datainnsamlingen med barna var både barnehagelærer og studentene gitt klare retningslinjer for å forsikre seg om at barnas rettigheter ble bevart i hele

prosessen. I Småsporveilederen i vedlegg 4 og 5 har vi skrevet frem de viktigste retningslinjene. Retningslinjene er også kort oppsummert i avsnitt 3.7.

<p>Guidet tur:</p> <p>Barn tar barnehageansatte med på en guidet tur der de viser hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.</p>
<p>Tegning, Lego, Plastelina:</p> <p>Barn tegner eller bygger hvor, hva og med hva de liker å leke i nærmiljøet. De kan også tegne eller bygge hva de kunne tenkt seg i sitt nærmiljø.</p>
<p>Samtaler:</p> <p>Barn deler sine tanker om på guidet tur, om hva de har tegnet og hva de har tatt bilde av.</p>
<p>Fotografi:</p> <p>Barn tar bilde av hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.</p>
<p>? Hvilken annen måte kan barna medvirke ?</p>

Figur 4. Deltakende forskningstilnæringer med barn

3.5. Studentoppdrag

Studentene (N=70) ble delt inn i tolv grupper der hver gruppe fikk ett av oppdragene beskrevet under:

1. Guidet tur med barn + tegning med barn
2. Analyse av nærmiljøet på utvalgte deler av Strømsø
3. Hvordan benytter barnefamilier lekemuligheter i nærmiljøet? Ti på gata
4. Analyse av foreldrebesvarelser
5. Muligheter og begrensninger ved barns medvirkning i byutvikling
6. Utvikling av Småsporprosjektet: Hvordan kan vi bedre fremme barns stemmer i byutvikling?

I denne rapporten er kun informasjon fra oppdragene 1, 2, og 3 beskrevet i resultatdelen. PowerPoint lysbildene fra studentenes forberedelsesforelesning i vedlegg 6 beskriver oppdragene mer i detalj.

3.6. Analyse

I analysene har hovedhensikten vært å tydeliggjøre hvilke områder barn, foreldre og studenter har identifisert, samt kvaliteter, mangler og ønskede tiltak i områdene. I analysen av foreldrebesvarelsene benyttet vi en summativ innholdsanalyse der besvarelsene først ble kodet i et Excelskjema slik at det var enklere å samle informasjonen fra foreldrene etter hvilket sted de fremhevet i spørreskjemaet. Informasjonen om stedene er oppgitt i tekst og tabell fordelt på hvert enkelt sted oppgitt. I analysen av barnas bidrag har vi benyttet informasjonen samlet inn av studentene gjennom bilder, notater fra samtaler, tegninger og legobygging. Studentene presenterte

prosjektet sitt for medstudenter og prosjektgruppen, og vi har her forsøkt å oppsummere studentenes resultater. Som vi også kommenterer i oppsummerende erfaringer i del 4.4., ber vi lesere om å være bevisst på at barnas bidrag slik det blir presentert her, er våre fortolkninger av studentenes fortolkninger av barnas bidrag.

3.7. Etske betraktninger

For å få tilgang til deltakere i prosjektet, kontaktet vi styrere i barnehagene lokalisert på Strømsø. Ved de tre barnehagene som hadde mulighet til å delta i prosjektet, kommuniserte USN-ansatte med pedagogisk leder på deltakende avdelinger. Informasjon om prosjektets hensikt, gjennomføring og etiske retningslinjer ble kommunisert muntlig og skriftlig (se vedlagte informert samtykke-skriv, vedlegg 7). Prosjektet er meldt NSD (referansenummer 556788) og NSD sine retningslinjer for lagring av personidentifiserbar informasjon er fulgt i prosjektet. Foreldre fikk utdelt informasjonsskriv og samtykkeskjema i barnehagene, og informasjon om prosjektet ble også formidlet til foreldre på barnehagens digitale kommunikasjonsplattform (e.g. Vigilo).

Studenter og ansatte i barnehagene som gjennomførte aktiviteter med barn, fikk tydelig beskjed om viktigheten av at all informasjon som ble samlet inn med barna, skulle være anonymisert. Det vil si at ingen personidentifiserbar informasjon ble samlet inn basert på aktivitetene med barn. Barnehageansatte og studenter ble også tydelig informert om at barns informerte samtykke krevde at de beskrev hvorfor studentene var i barnehagen og hensikten med aktivitetene som ble gjennomført. Barnas samtykke skulle også forstås som en prosess der ansatte og studenter måtte være observante på barns verbale og kroppslige kommunikasjon med tanke på barnas ønske om å delta. Etske retningslinjer for engasjement av barn i prosjektet, er fremhevet i prosjektveilederne og kort oppsummert under:

Når vi engasjerer barn i forskning, skal vi sikre at:

- alle barna som deltar, har samtykket til å delta i prosjektet. Samtykke kan alltid endres og barn kan trekke seg når som helst uten å måtte begrunne dette. Barnehageansatte og studenter vil derfor være observante på barns kroppsspråk og ytringer og vurdere hvorvidt barnet fremdeles vil delta.
- alle barn deltar frivillig. I prosjektet vil barnas ønsker om hvordan de vil delta, respekteres. De kan delta i alle aktivitetene, kun deler av aktivitetene eller ingen av aktivitetene hvis de ønsker dette.
- foresatte sikres rett til samtykke til at deres barn kan, eller ikke kan, delta og at anonymt datamateriale deles med prosjektgruppen.
- ingen barn kommer til skade i aktivitetene og at informasjonen de gir, behandles sikkert og respektfullt. All informasjon som lagres lokalt i barnehagen, skal være anonymisert.

4. Resultater

Resultatene fra pilotprosjektet er presentert i fire deler. I første del presenteres resultatene fra aktivitetene med barna. I andre del presenterer vi resultatene fra stedsanalysene basert på foreldrebesvarelsene der områdene identifisert i prosjektet, er presentert under hver sine underoverskrifter. I del tre presenterer vi hva foreldre oppga at de kunne ønske seg i sitt nærmiljø som ikke finnes der i dag. I fjerde del oppsummerer vi mulighetene og begrensningene i prosjektet som vi har erfart i gjennomføringen av piloten. Etterfulgt av anbefalinger basert på resultatene og veien videre i prosjektet som beskrives i egne kapitler.

4.1. Barn om nærmiljøet

En barnehagelærer og to studentgrupper fulgte tre ulike barnehageavdelinger på tur i nærmiljøet. Resultatene fra aktivitetene med barna vil bli beskrevet fordelt på gruppene. Til slutt gjør vi noen oppsummerende refleksjoner over hva barnas bidrag forteller oss.

Barnegruppe 1: Barn og barnehagelærer på guidet tur til Ulvekula. Bildene i figuren under viser hva barna forteller barnehagelæreren når hun spør om hvor og hvorfor de liker å leke på enkelte av stedene ved Ulvekula og hvorfor de ikke liker å leke enkelte steder.

Figur 5: Barn og barnehagelærer på guidet tur til Ulvekula

Barnegruppe 2: Barn, studenter og barnehagelærer på guidet tur til skråningen ved St.Hansberget barnehage. Bildene i figuren under viser hva barna forteller studentene når de spør om hvor og hvorfor barna liker å leke på enkelte av stede ved Ulvekula.

Barnegruppe 2: Barnegruppe på tur ved skråningen ved St.Hansberget barnehage sammen med barnehagelærer og studenter

"Jeg liker å leke med steinene. De er brae"
- Jente 4 år

"Hule som barna kan krype gjennom med åpning på hver side"

"Snøengel"

Figur 6: Barn, studenter og barnehagelærer på skråningen ved St.Hansberget barnehage

I observasjonene studentene gjorde seg av barnas lek i området, fremhever de at området var et grøntområde i nær beliggenhet til barnehagen og ga gode muligheter for motorisk utfoldelse og lek. Barna likte å klatre og leke fantasilek/rollelek i området. Barna syntes det var spesielt spennende med snøen og lekte med snøen ved å lage snøengler, lage og kaste snøballer.

Etter turen hadde studentene en aktivitet med de barna som ville. De skulle tegne eller bygge med lego det de ønsket seg i nabolaget som ikke er der nå. Barnas bidrag er vist under.

Barnegruppe 2: Hva barna ønsker i nærmiljøet som ikke er der nå

"Brannleke med trapp"

"Skie"

"Kanon"

"Stupebrett med basseng"

"Brannhus / Borg"

"Husker"

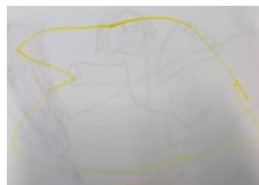
"Båt"

"Romrakett"

"Tegning uten barnets beskrivelse"

"Ballong til å hoppe på"

Figur 7: Barnegruppe 2: Barnas ønsker for nærmiljøet som ikke er der nå.

Barnegruppe 3: Barn, studenter og barnehagelærer på guidet tur til Haukåsskogen og Tunellhagen. Bildene i figuren under viser hva barna forteller studentene når de spør om hvor og hvorfor barna liker å leke på enkelte av stedene ved Haukåsskogen og Tunnelhagen.

Barnegruppe 3: Barnegruppe på tur til Haukåsskogen og Tunellhagen sammen med barnehagelærer og studenter

Hva barna liker på Haukåsskogen:

- Huske
- Klatre i trær
- Skli
- Rollelek

Noen barn liker ikke:

- Huske
- Skli

Hva barna liker på Tunnelhagen:

- Klatrestativ
- Huske
- Skli
- Rulle i snø
- Ballspill (fotball)

Noen barn liker ikke:

- Huske
- Skli

Figur 8: Barn, studenter og barnehagelærer på tur til Haukåsskogen og Tunnelhagen

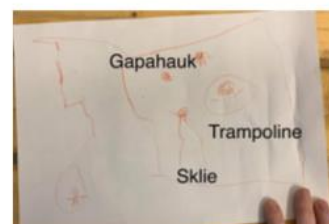
Figuren under viser hva barna tegner når de ble spurt hva de ønsket seg på sin drømmelekeplass. Ønskene de oppgir, er vist i tegningene og studentene har skrevet på beskrivelsen som barna har gitt. Studentene oppsummerte også ønsker som kom frem i aktiviteten med barna i punktoppsummeringen i figuren.

Barnegruppe 3: Hva barna ønsker seg på sin drømmelekeplass

Hva barna ønsker seg:

- Fjell
- Trær
- Steiner
- Vann/Foss
- Trampoline
- Sklier
- Dinosaur statue / Dyr/ Statuer
- Troll
- Ny Gapahuk
- Bål

Figur 9: Barnegruppe 3: Barnas ønsker for drømmelekeklassen sin.

4.1.1. Oppsummering av barns bruk av nærmiljøet

Barnehagens bruk av nærmiljøet i denne undersøkelsen viser at de besøker naturområder i nærheten av den enkelte barnehage. Et av stedene har også en opparbeidet lekeklass i nær tilknytning til naturområdet. Gjennom bildene og besvarelser fra barna får vi innblikk i hvilke kvaliteter barna liker ved lekeområdene rundt barnehagene. Barns preferanser når det gjelder lek og aktivitet i nærmiljøet, innebærer kroppslige utfordringer som å krype gjennom noe, klatre og henge, eller aktiviteter som å skli og huske, kommer frem på flere av gruppene. Studentene fikk også i oppdrag å utforske med barna hvor de eventuelt ikke likte å leke og hvorfor. Studentene forsøkte dette, men rapporterte at de syntes det var vanskelig å få barna til å utforske dette med dem. En studentgruppe oppga at to barn fremhevet at de ikke likte å skli og huske. Barna benytter elementer de ser i miljøet til rollelek og fantasilek. Dette ikke trenger å være på tilrettelagte lekeplasser, men også i naturmiljø som ikke trenger så mye tilrettelegging.

På spørsmål om hva barna kunne ønske seg i nærmiljøet, kom det frem gjennom tegninger og legomodeller referanser til elementer barna har erfaring med fra før på naturområder, som trær, fjell steiner, stille og rennende vann, ny gapahuk, bål plass, og kjente elementer fra tilrettelagte lekeplasser som sklie, huske, noe å hoppe på. Og så ønsket de seg elementer som statuer av dyr, troll, dinosaurer, båt, kanon, romrakett. Sistnevnte gruppes mer eksotiske lekeelementer kan være inspirerende til både fantasilek og kroppslig utfordrende lek.

4.2. Stedsanalyse

Datagrunnlaget for stedsanalysene består i all hovedsak av foreldrebesvarelsene. Der studentenes bidrag er inkludert, er det spesifisert. Stedsanalysene gir en oversikt over hva foreldre og studenter oppga som kvaliteter og mangler ved leke- og turområdene som de benyttet i sitt nærmiljø, og hvilke tiltak de kunne tenkt seg utført på områdene. De identifiserte stedene er delt inn i tre områder i kommunedel Strømsø. Hvert område innledes med et kart som viser plasseringene av områdene som blir presentert videre.

4.2.1. Område 1: Strømsø vestre del

Figur 10: Kart som viser Lekeklassen Marcus Thranes gate, Drammens museum, Strømsø Torg, lekepass Webergsgate, og stien langs Drammenselva (4.2.5): innenfor Strømsø kommunedel. Sundland grenser til Strømsø bydel.

4.2.1.1. Lekepass i Marcus Thranes gate

Fire foreldre oppga lekeklassen i Marcus Thranes gate som et sted de benyttet med barna. Foreldrene svarte at de liker stedet (n=2) eller liker stedet delvis (n=2). Stedet ble beskrevet som en sosial møteplass, pent, natur/grøntområde, men en forelder valgte i tillegg ordet søppel for å beskrive lekeklassen. To av foreldrene oppga å benytte lekeklassen hele året, mens to benyttet lekeklassen vår, sommer og høst.

Tabell 2. *Lekeplass ved Marcus Thranes gate: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Masse deilig sand ● Kreative lekeapparater, gøy sklie ● Ofte andre barn der ● Gode muligheter for å leke gjemsel uten at man trenger å frykte så mye trafikk ● Lekeplass for eldre barn ● Solfyllt ● Hyggelig tradisjoner: julegrantenning ● Koselig lekeplass ● Hyggelig boområde 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lite tilrettelagt for barn 3 år og yngre, mange av lekestativene er for eldre barn ● Uhygienisk sand med katteavføring 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mer for de yngste barna ● Her er det mulighet for å tilrettelegge bedre for barn i storskole-/ungdomsskolealder slik at det blir mer levende og benyttes av flere ● Basketball-kurv bør få hardere underlag/flate for reelt spill til kurvball ● Matter på lekeplassen i stedet for sand <p>Vedlikehold:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● At lekeapparatene vedlikeholdes <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sittebenker og spiseplasser ● Mer skjerming for sola om sommeren

4.2.1.2. *Drammens museum og området rundt*

Seks foreldre oppga Drammens museum og området rundt som et sted de benyttet med barna sine. Foreldrene svarte at de liker stedet (n=3) eller liker stedet delvis (n=2). Området ble beskrevet som en sosial møteplass, lekeplass, kunst/kultur, pent, natur/grøntområde, mens tre foreldre valgte i tillegg ord som søppel, trafikk, støy, utrygt, og mørkt for å beskrive området. Fire foreldre oppga å benytte området hele året, mens en oppga å benytte det vår, sommer og høst.

Tabell 3. Drammen museum og området rundt: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● En liten lekeplass ● Lekeapparater i passe størrelse og med passe utfordringer for mindre barn ● Gode sol- og skyggemuligheter ● Trær til å klatre i ● Stort grøntområde rundt og inne på museumsområdet ● Godt område for Pokemon Go ● Kafé med salg av is ● Gamle hus som inviterer til Bukkene Bruse-lek og fantasi ● Bærbuskene: rips og solbær ● Viktig grønn lunge ● Fint område, pent, grønt ● Kort vei fra bosted ● Spennende for barn og voksne ● Kultur og historie ● Julemarked 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ikke så spennende for barn ● "Kjedelig her". Ingenting skjer og å finne på ● Ikke et område vi er over lengre tid ● Bruker sjelden området, er uten avskjerming mot vei ● Ikke gjerdet inn mot vei ved parken ● Tror vi bruker museet lite da omgivelsene ikke har så mye innhold/virker lukket/litt "dødt"/folk går igjennom kanskje, men oppholder seg kort der ● Lekeplass uhygienisk, mye katteavføring ● Mye støy og trafikk fra Bjørnstjerne Bjørnsonsgate 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Utvikle området for lek ● Flere og mer interaktive kunstinstallasjoner ● Bedre utnyttelse av gressplen (volleyballbane eller annet) ● Mer som skjer ● Flere aktiviteter for barn ● Mer spennende for barn ● Kreativ natur-lekeplass som står i stil med omgivelsene ● Et mer åpent og inviterende "barnas museum", kose/stelle dyr, høner + hane, eggssalg, kaniner, lamaer, et kose med dyr-sted ● Lekeplassen behøver matter <p>Sikkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Skjerming fra veien

4.2.1.3. Strømsø torg

To foreldre oppga Strømsø torg som et område de benyttet med barn. Området ble beskrevet som en sosial møteplass med kunst/kulturinnslag og lekeplass. Foreldre valgte i tillegg ordene urban lekeplass, stor åpen plass og trafikk. Foreldrene oppga at de likte det delvis. En forelder oppga å benytte området hele året, mens en forelder oppga å benytte det om sommer, vår og høst.

Tabell 4. Strømsø torg: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Fint torg utenfor togstasjonen med vannspeil og statuer ● Urbant, bypuls ● Kafé, boller/is ● Store harde flater, fint for sparkesykkel, sykkel, leke med ball ● Vannkunst som alltid inviterer til utforsking ● Mye løping, klatring ● Busser å se på ● Mange muligheter til å sitte ned, komme i prat med andre ● Få andre barn der, men ved å avtale å møtes, kan barna leke godt og lenge sammen 	<ul style="list-style-type: none"> ● Se ønskede tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mer vannlek om sommeren ● Mer kunst å ligge, klatre, sitte, kjenne på mens foreldre kan slappe av og "se på bylivet" <p>Annet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Åpne/forbinde torget bedre med elveparken langs Strømsø-siden <p>Sikkerhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bilfritt område/gågate rundt hele Strømsø torg, lekeplass

4.2.1.4. Lekeklassen i Webergsgate

En forelder nevnte at de benyttet lekeklassen ved Webergsgate hele året. Forelderene likte området delvis. Lekeklassen ble beskrevet som en sosial møteplass, lekeplass, og et natur/grøntområde, men med søppel, og området opplevdes ikke trygt. Ønsket tiltak var at området renses opp, nye trær plantes og nytt gjerde burde settes opp.

4.2.1.5. Stien langs Drammenselva

To foreldre oppga at de likte å benytte stien langs Drammenselva sammen med sine barn. Området ble beskrevet som et natur-/grøntområde om sommeren (en forelder) eller hele året (en forelder).

Tabell 5. Stiens langs Drammenselva: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Fin gå- og sykkelvei bortover elven ● Mulighet til å utforske steiner og vann ● Stoppested på Union brygge-området som har blitt veldig fint til handling, is-spising om sommeren 	<ul style="list-style-type: none"> ● Se ønskede tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Flere severdigheter. Se for eksempel "sti for øye" (https://stiforoye.no/) i Stokke <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Flere benker/rasteplasser bortover sykkelveien ● Flere steder å stoppe opp med sitteplasser slik at det kan benyttes mer til lengre opphold

Studenter som har vært og observert området, fremhevet kvaliteter som treningsapparater, fine kanter å balansere på, busker og trær (gjemme seg), vannlek og badesteder. Studentene kom med følgende forslag for å kunne tilrettelegge stedet enda bedre for barn og familier:

- Tegnevegg/tegnepynt på gjerdet
- Fikse treningsapparater/flytte dem nærmere/lage treningspark
- Flåte/trampoline på vannet og båtsperre
- Grillplasser
- Gressplen langs brygga med tarzanløype
- Klatrestativ på gressplen ved inngang over togskiner

4.2.1.6. Sundland og Lassebakken barnehage

Sundland og Lassebakken barnehage er ikke en del av Strømsø bydel, men grenser til bydelen. Tre foreldre oppga at de benyttet Sundland som et område der de lekte med barna sine. Området ble beskrevet som lekeplass (skoleområdet) og som et natur/grøntområde. Alle foreldre oppga at de likte området. To foreldre oppga at de benyttet området hele året, mens en forelder oppga at de benyttet det vinterstid.

Tabell 6. Sundland: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Slakk, stor gressplen vestover perfekt for aking og ski • Lekearealene til Montessori • God gang-/sykkelvei mot Strømsgodset kirke videre til elva + Union • Del av turrunde i nabolaget 	<ul style="list-style-type: none"> • Se ønskede tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volleyball-sandbane/Håndball på sand <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grillplass • Sitteplass • Oppholdssone

En forelder oppga også Lassebakken barnehage som et område for lek med barn hele året. Et ønske var at barnehagen ble utbedret når jernbaneverket var ferdig med arbeidet i området.

4.2.2. Område 2: Strømsø midtre del

Figur 11: Kart som viser Marinlyst område og Marinlyst ungdomsskole og området rundt: en del av Strømsø bydel. Danvik skole, Bikkjestykket, Haukåsløypa og skogsområdet rundt, og lekeplass og skogsområdet ved Einar Ass vei: grenser til Strømsø bydel.

4.2.2.1. Marinlystområdet rundt Drammensbadet og skøyte-/fotballbanen

Ni foreldre oppga at de benytter Marinlystområdet rundt Drammensbadet og skøyte-/fotballbanen til lek med barna sine. Området ble beskrevet som en sosial møteplass, lekeplass, pent, natur/grøntområde, mens en forelder valgte i tillegg ordet mørkt for å beskrive området. Området blir benyttet av småbarnsfamilier hele året.

Tabell 7. Marienlystområdet rundt Drammensbadet og skøyte-/fotballbane: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Varierte lekeplasser ● Området er godt for sykling, skating, løping, skøyter, hinderløype og balanse- og lekeapparater ● Ingen biler/trafikk og ungene kan løpe langt og fort ● Gode gang- og sykkelveier ● Inviterer til aktivitet hele året ● Det er små rom for lek hele veien ned til ungdomsskolen og grøntområdet ● Oversiktlig ● Lett tilgjengelig ● Nærhet til hjemmet ● Åpent for alle ● Sentrumsnært ● Vinterlekeplass ● Snøhaugene ved skøyteisen inviterer til å klatre, spa snø, hule, ake, snøborg, isfjell. Elsker snøhaugene da de gjerne kommer svært tidlig på vinteren ● Sosial møteplass, alltid kjentfolk der og mange barn ● Barnevennlig, kreativt, oversiktlig, utfordrende, inviterende, lekesone, sitteplasser, ligger på veien til andre målpunkter ● Fin friidrettsbane: Foreldre løper/trener litt intervaller mens barna er med. Godt underlag! Løpe barfot, åpent, varmt/solfyllt ● Vi klatrer og leker i sanda ved Marienlyst videregående 	<ul style="list-style-type: none"> ● Snøhaugen ved skøytebanen blir fort isete og høy. Yngre barn synes det er vanskelig å leke der ● Hinderløypa: Er der aldri lenge av gangen ● Litt mørkt 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Lekeplass for yngre barn lenger ned - ikke bare på Bikkjestykke (mange apparater/hinderløyper kun egnet for større barn) ● Området ved skøytebanen kunne vært utviklet som et vinterområde for mindre barn ● Ønsker mer lekeplass <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ønsker oppgradering av tribuner ved løpebanen ● Bedre toalettfasiliteter ● Kunne gjerne vært noen flere søppelbøtter på området ● Nærbutikk, baker/kafe

En forelder oppga også Marienlyst barnehage som et lekested. Barnehagens område ble beskrevet som oversiktlig, inngjerdet og med artige "nye" lekeapparater. Mer brukt for ungene i 1-3 årsalderen.

4.2.2.2. Marienlyst ungdomsskole og grøntområdet ved siden av

Tre foreldre beskrev bruk av Marienlyst ungdomsskole og grøntområdet ved siden av. To av foreldrene oppga at de liker området, mens en forelder oppgir å ikke like området, men spesifiserer at det har stort potensiale. Området ble beskrevet som en lekeplass, natur/grøntområde, mens en forelder valgte i tillegg ordet støy for å beskrive området. Foreldre oppga å benytte området vår, sommer og høst.

Tabell 8. *Marienlyst ungdomsskole og grøntområdet ved siden av: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Sykle over haugene ved skolen ● Basket ● Sandkassa i volleyballbanen ● "Digitale lekestolpene" er moro ● Gode sitteflater ved skolen for rast i sol+skygge ● Lære geologi ved å lære navn på steinene utplassert med navneskilt ● Treneapparat for voksne ● Frisbeegolf ● Del av turrunde via Bikkjestykket, Andedammen, Marienlyst ● Gode sykkelmuligheter ● Store grøntområder som strekker seg langt 	<ul style="list-style-type: none"> ● Et område for de litt eldre barna ● Digitalt spill ofte ødelagt ● Lite sitteplasser 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bedre lekemuligheter for yngre barn på grøntområdet <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sittesteder

I forlengelsen av grøntområdet rundt ungdomsskolen, nevner en av foreldrene også lekeplassen øst for Strømsø eldresenter som en del av en fin turrunde i nærmiljøet med klatre- og huskestativmuligheter. Et ønske her, var flere lekeapparater for dem under 4 år, sitte-/rasteplasser, treningsapparater for foreldre, samt forslag om en ballbinge.

4.2.2.3. Danvik skole

Danvik skole er ikke en del av Strømsø bydel, men grenser til bydelen. Tre foreldre oppga at de benyttet skolens område som lekeplass og som en sosial møteplass. Alle foreldre oppga at de likte området. To foreldre oppga at de benyttet området hele året, mens en forelder oppga at de benyttet det vår, sommer og høst.

Tabell 9. *Danvik skole: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Garantert møteplass for ungene i helgene - alle årstider. ● Lekestativ, "blåfjellet" og ballbingen populært ● Trygt inngjerdet ● Umiddelbar nærhet ● Øve på å leke et sted uten tilsyn av voksne 	<ul style="list-style-type: none"> ● Se ønskede tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Flere grønne flater ● Større skolegård når vestfoldbanen flyttes ● Bruk av naturlige materialer som bark, mose, gress, annen beplantning.

4.2.2.4. Bikkjestykket

Bikkjestykket er ikke en del av Strømsø bydel, men grenser til bydelen. Åtte foreldre oppga at de benytter Bikkjestykket for lek med barn. Alle foreldre oppga at de likte området. Området ble beskrevet som en sosial møteplass, lekeplass, pent, natur/grøntområde. Foreldre valgte i tillegg ordene trygt, rolig/fredelig, idrett/fysisk aktivitet, frilek, nært, naturlig, og gøy å leke der for å beskrive området. Fem foreldre oppga å benytte området hele året, mens to foreldre oppga å benytte det om vinteren.

Tabell 10. Bikkjestykket: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Et flott grøntområde ● Lange bakker som egner seg godt for aking ● Andedammen: Se ender, svaner og fuglene. Mate dem. Fint målpunkt når du er 1-3 år. Lunsj på benken der ● Grønt ● Terrengformer ● "Skog" ● Fin turvei ● Lekeplass ● Frisbeegolf ● Fotballsletter ● Sosialt, alltid folk der ● Tilhørende barnehage som det er artig å leke i ● Nært og fint for barna ● Beskyttet for trafikk 	<ul style="list-style-type: none"> ● Frisbeegolfaktiviteten bør ikke øke nevneverdig ● Se ønsket tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mer spennende naturlekeplass med hinderløype, edderkoppnett av tau, naturmaterialer og taubane ● Skilek-område på vinteren, liten oppkjørt løype, kulebane, hopp, osv. ● Mer bie-/insektvennlig blomstereng ● Kjøkkenhage ● Mer kunst ● Interaktive kunstinstallasjoner som inviterer til å klatre, kripe, gjemme seg etc. ● Utvidelse av den nye lekeplassen ● Se nye muligheter mot nord når jernbanen forsvinner <p>Vedlikehold:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bevar stedet! ● Bevaring av vannspeilet, ikke gjengroing. <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Flere sitteplasser, grillmuligheter ● Flere rasteplasser på den øverste lekeplassen

To foreldre nevnte også Austad Gård som et område for lek og aking på vinteren. Begge foreldre oppga et ønske om at området ble vedlikeholdt og oppgradert. Ønsker for området var flere benker og sitteplasser, at bygningen tas vare, mer tilgjengelig historie om stedet, epletrær og natursti på sommerhalvåret.

4.2.2.5. Haukåsløypa og skogsområdet rundt

Haukåsløypa og skogsområdet rundt er ikke en del av Strømsø bydel, men grenser til bydelen. Fem foreldre nevnte Haukåsløypa og skogsområdet rundt. Området var likt av foreldrene og ble beskrevet som natur/grøntområde, sosial møteplass (slalåmbakken) og lekeplass. Tre foreldre oppga at de benyttet området året rundt, en forelder kun om vinteren, og en forelder oppga å benytte området høst, vår og sommer.

Tabell 11. *Haukåsløypa og skogsområdet rundt: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Gå tur i skog og mark ● Eneste barnevennlige slalåmbakke for nybegynnere og småbarn ● Gratis heis ● Benyttes mye på vinteren ● Viktig utfartssted med p-plass for dagsturer i sommerhalvåret ut i marka ● Skogen med stier og utforskingmuligheter ● Bra med natur som ikke er tilrettelagt ● Tilgjengelige skiløyper 	<ul style="list-style-type: none"> ● Se ønskede tiltak 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hinderløype/balanseløype <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Skibakken: Benk + bord for den nista og kakao man har med seg ● Enklere parkeringsmuligheter

4.2.2.6. *Lekeplass og skogsområdet ved Einar Aass vei*

Lekeplassen og skogsområdet ved Einar Aass vei er ikke en del av Strømsø bydel, men grenser til bydelen. Tre foreldre nevnte skogsområdet ved Einar Aass vei. Området var likt av to av foreldrene og ble beskrevet som natur/grøntområde, pent, sosial møteplass og lekeplass. En forelder beskrev området som bratt, lite tilrettelagt, men med potensiale. To foreldre oppga at de benyttet området året rundt. I tillegg var det to foreldre som nevnte lekeplassen ved Einar Aass vei. En av foreldre likte den delvis, en forelder likte ikke lekeplassen.

Tabell 12. *Lekeplass og skogsområdet ved Einar Aass vei: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> ● Nært ● Fint i skogen ● Lekeplass ● Fin utsikt 	<ul style="list-style-type: none"> ● Skogsområde bratt ● Det er ikke tilrettelagt ● Lekeplass er gammeldags 	<p>Bedre lekemuligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Forlengelse av lysløypa ned der, start på skiløypa/akebakke ● Beplantning eller robust gjerde slik at man kan ake trygt uten fare for å komme ut i bilveien ● Oppgradering av lekeplassen ● Ny sand i sandkassa, benker å sitte på, hinderløype, dumpe <p>Vedlikehold:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bevare, kun tynning av skogen <p>Bedre oppholdssted:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sted for grilling ● Ønsker også benker/ grillhytte/gapahuk

4.2.3. Område 3: Strømsø østre del

Figur 12. Kart som viser Brandengen skole, Teggern, områder ved Koppervik barnehage, grøntområdet bak Tangen kirke, skråningen ved St.Hansberget barnehage og Gamle Kongevei, Tangen kai, lekeplass ved Iversbakken, Sota Fjordpark, Ulvekula, Lærum gate lekeplass og Skateparken.

4.2.3.1. Tangen kai

En foresatt nevner at de drar hit for å komme nært vannet, selv om de ikke opplever stedet som fint.

Tabell 13. Tangen kai: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Gå og sykle til Tangen kai • Det er godt å komme ned til vannet • Stort potensiale 	<ul style="list-style-type: none"> • Det er ikke så fint der, men vi velger ofte likevel å dra ned hit for å se vannet 	<ul style="list-style-type: none"> • Kafé/bakeri/is-utsalg • Lekeplass • Ønsker større tilbud her

4.2.3.2. Brandengen skole

En foresatt nevner skolegården ved Brandengen skole

Tabell 14. Brandengen skole: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.

Kvaliteter	Mangler	Ønsket tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Bruker skoleområdet mye på fritiden til lek 	<ul style="list-style-type: none"> • Området er nå preget av asfalt og lite tilbud • Biler kjører fort i skoleområdet og det føles utrygt å la barna leke/gå selv fra Verven og til Brandengen 	<ul style="list-style-type: none"> • Håper dette blir et område som innbyr til variert lek og med mer grønne innslag (trær, plen og blomster) når den nye skoledelen står klar

	<ul style="list-style-type: none"> Ungdom som henger på skolen kveldstid - føles utrygt for barna (har ungdom et tilbud i området?) 	
--	--	--

4.2.3.3. Teggern

To foresatte nevner Teggern som et viktig naturområde i nærmiljøet. En annen foresatt nevner spesielt gressområdet i søndre del av Teggern der Brandenggata ender. De opplever dette som et lite utnyttet område som kunne vært bedre tilrettelagt for både barn og voksne som en grønn lunge.

Tabell 15. Teggern: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> Barna liker å leke her både sommer og vinter Gressplen, fotballbane Om sommeren er zipline, hinderbane og huske populært Det er fint at det er skog der, barna får erfaringer med natur 	<ul style="list-style-type: none"> Dette er et veldig populært grøntområde i en del av byen hvor det ikke er så mange grønne områder, men pga manglende belysning får vi ikke brukt det området når det er mørkt 	<ul style="list-style-type: none"> Flere klatreapparater i området Ønske om belysning Kan det bli et aktivitetstilbud til barna her? Lekeplass eller lignende Både barn og voksne trives i grønne omgivelser Området kan videreutvikles mer, flere hindere, klatrevegg og lekeapparater

4.2.3.4. Området ved Kobbervik barnehage

To foreldre nevner denne lekeplassen.

Tabell 15. Kobbervik barnehage: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> Brukes mye 	<ul style="list-style-type: none"> Mulighet til å sitte under tak og tørt 	<ul style="list-style-type: none"> Ønsker grillhytte, slik at området kan brukes i all slags vær

Studenter som rekognoserte i området, mente stedet hadde fine kvaliteter i form av skog og lå nært for barnehager. Stedet var også egnet for aking om vinteren, men det må sikres mot veien og trafikken. Ellers også mulig å utvikle stedet med flere lekemuligheter for barn.

4.2.3.5. Lekeplass ved Iversbakken

En forelder nevner denne lekeplassen. Kvaliteter som nevnes ved området, er postbilen og selve lekeplassen. Forelderene nevner også bruk av bakken til aking på vinteren. Ingen mangler eller ønskede tiltak ble nevnt.

4.2.3.6. Skråningen rett nedenfor St.Hansberget barnehage og Gamle Kongevei

To foreldre nevner dette området. Den ene beskriver kvaliteten naturområdet har for barn. Den andre beskriver utfordringer med trafikken, dårlig fortau og skumle fotgjengeroverganger i Gamle Kongevei.

Tabell 16. *Skråning ved St.Hansberget barnehage og Gamle Kongevei: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Plassen er rett over veien for barnehagen • Variert terreng som passer for hele barnegruppa vår. • Det er kort vei ut i naturen, noe som passer godt for flere av de yngste barna. De blir fort slitne hvis det er for langt å gå, men det er det ikke hit • Barna kan også blir kjent med byen sin, da det er god utsikt utover Drammensfjorden, og mange samtaler kan oppstå 	<ul style="list-style-type: none"> • Gamle kongevei. Trafikkarlig vei til barnehagen (og barneskolen) • Dårlig fortau og skummel fotgjengerovergang på toppen av bakken hvor bilene kommer brått med for høy fart • Også problem at biler står på fortauet og sperrer ved henting og levering 	<ul style="list-style-type: none"> • Det bør tilrettelegges for sykling på Gamle Kongevei

4.2.3.7. *Grøntområdet bak Tangen kirke opp mot Gamle Kongevei*

To foreldre nevner dette området. Området beskrives som et verdifullt naturområde med muligheter for nærturer, overnatting i telt og bærplukking som kvaliteter ved stedet.

Tabell 17. *Grøntområdet bak Tangen Kirke: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Fin utsikts plass og nærområde • Overnatting i telt • Gå tur • Plukke blåbær • Se på båtene • Leke 	<ul style="list-style-type: none"> • Det har spredd seg mange hageplanter her som ikke hører hjemme i norsk natur • Plassen hvor vi telter har blitt anleggsområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Håper det fikses opp til grøntområde igjen etterpå når Kveldaas er ferdig • Vi håper inderlig at denne grønne flekken får lov til å bli. En magisk liten skog midt i alt det grå

4.2.3.8. *Nordbykollen*

Seks foreldre nevner skogsområdet Nordbykollen. Området beskrives som et flott nærturområde for dags-, ettermiddags og kveldsturer, overnatting i telt og lek i skogen.

Tabell 18. *Nordbykollen: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Lysløype • Bålplasser • Plukke blåbær, bringebær • Fint for overnatting i telt • Besøke lavvo, naturlekeplass til barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> • Naturlekeplass til barnehagen trenger oppgradering, utskifting av taelementer 	<ul style="list-style-type: none"> • Flere naturlekeplasser i skogen • Sterkt ønske om en sti/overgang/undergang mellom skogen på Nordbykollen og Skogen sør for Fjell (Gjerpen) for et større turområde som ikke krever bruk av bil for å komme dit

<ul style="list-style-type: none"> • Variert terreng til lek og utforskning for barn 		<ul style="list-style-type: none"> • Flere trille-/ sykkelmuligheter som er trygt for trafikk
---	--	--

4.2.3.9. Ulvekula lekeplass

Tre foreldre nevner Ulvekula leke- og idrettsplass. Området beskrives som godt tilrettelagt for lek og ballspill.

Tabell 19. *Ulvekula lekeplass: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Fint tilrettelagt med mange aktiviteter og lekeapparater for barn • Klatre, skli, huske, og spille fotball 	<ul style="list-style-type: none"> • Enkelte av lekeapparatene er ikke tilpasset barn i barnehagealder • Fotballbanen er full av plastgranulat som forurenses/forsøpler hele området og renner ned i bekker og kloakk 	

4.2.3.10. Sota Fjordpark

Tre foreldre nevner Sota Fjordpark som en fin badeplass om sommeren. Men det oppleves at det er mye søppel på området, og det har en trafikkfarlig adkomst.

Tabell 20. *Sota Fjordpark: Kvaliteter, mangler og ønskede tiltak.*

Kvaliteter	Mangler	Ønskede tiltak
<ul style="list-style-type: none"> • Fin badeplass 	<ul style="list-style-type: none"> • Veldig mye søppel på Sota og Nøstodden • Trafikkfarlig å krysse vei til badeplassen for syklende og gående 	<ul style="list-style-type: none"> • Tryggere adkomst med sykkelvei • Hadde vært så fint om vi kunne sykle langs med vannet i stedet for blant bilene

4.2.3.11. Skateparken

Studenter som rekognoserte bymiljøet, mente dette området hadde potensiale til å utvikles. I dag er det kun skatepark for eldre barn/ungdom, men det er mye ubrukt plass som kan utnyttes.

Studenten hadde følgende forslag:

- Mulighet for delt skatepark og familiepark
- Benker, bord og grill
- Plante blomsterbed og flere trær
- Lekestativ og tarzanløype, lekeapparater også for mindre barn
- Sette opp autovern langs veien på begge sider av Bjørnstjerne Bjørnson gate
- Gjøre Tollbugata enveiskjørt, gjerde for mindre trafikk? Biltrafikk bare for beboere?
- Skulpturer av tegninger som barn har laget

4.2.3.12. Lærums gate lekeplass

Studenter som rekognoserte bymiljøet, mente dette området hadde potensiale til å utvikles. I dag er det to husker, klatrestativ, sandkasse og stor åpen plass.

Studentene hadde følgende forslag:

- Bålpanne og flere benker
- Større sandkasse, større lekestativ, flere husker, fotballmål
- Port fra veien

4.3. Ønskede muligheter som ikke finnes i nærmiljøet nå

I spørreskjemaet ble foreldre bedt om å oppgi hva de kunne tenkt seg av lek- og turmuligheter i som ikke finnes i nærmiljøet nå. Her har vi valgt å dele besvarelsene inn etter hvilken del av Strømsø de kommenterer

4.3.1. Strømsø vestre og midtre del

Mange foreldre oppgir at det er mange flotte tur- og lekemuligheter på Strømsø, men at mange av områdene har forbedringspotensiale slik at de blir mer spennende for barn og unge. Dette er også vist i stedsanalysene. Det var ønske om lengre sammenhengende sykkelstier, større lekeplasser/utvidelse av eksisterende lekeplasser (et eksempel gitt var i Sigurd Jorsalfars gate), få til noe bra på jernbanelinjen når toget flyttes, f.eks. gang/sykkelvei. To foreldre oppgir at de ønsker en større lekeplass liknende den i byparken, på Strømsø siden. Det var også to foreldre som ønsker skilek-område (oppkjørte løyper for ski). Museumsparken ble her fremhevet som et område med et uforløst potensial, med muligheter for mer liv i atriumet og gress-/plenområder med noe enkelt dyrehold på sommeren.

4.3.2. Strømsø østre del

Fire av foreldrene nevner viktigheten av at grøntområdene i nærmiljøet bevares, utvides og videreutvikles ettersom området preges av mye trafikk og lite tilbud for barn. Forslag er ulike taumiljøer o.l. flere steder i skogen. Det var også et ønske om en sti/overgang/undergang mellom skogen på Nordbykollen og skogen sør for Fjell (Gjerpen), slik at barnefamilier får større turområde uten å være avhengig bil. For å fremheve foreldrenes tanker og ønsker om området, har vi valgt å ta med ett direkte sitat: «Nærmiljøet preges mye av trafikk og lite tilbud for barn. Vi liker godt Teggern og vi liker muligheten vi har til å sykle til steder i nærheten, men området trenger virkelig et løft for å bli et godt sted å vokse opp.»

4.4. Muligheter og utfordringer erfart i Småspor piloten

I piloten erfarte vi at den metodiske tilnærmingen i all hovedsak er en god fremgangsmåte for å fremme barns stemmer i byutvikling, samt for å gi oss en bedre forståelse av hvilke hensyn som bør

tas når en skal utvikle byen med de yngste barna i tankene. Det har vært nyttig å engasjere barn, foreldre, barnehagelærere og studenter i datasamlingen. Med en multimetodisk og multiinterresert tilnærming, erfarte vi at barn og foreldre gir oss ulik, men komplimenterende innsikt i barns bruk av nærmiljøet, hvordan bevare og fornye områdene de liker å benytte, samt å bedre forstå hva foreldre og barn har av nye ønsker for nærmiljøet.

Studentenes bidrag fra kartleggingsturer uten barn i nærmiljøet er i kun benyttet i de tilfellene de bringer inn noe nytt i materialet som ikke dukket opp i foreldredataene. Her vil vi trekke frem skateparken som et eksempel. Studentene fremhever området som et stort potensiale også for de yngre barna, hvis de yngste tenkes inn i videreutviklingen av området. Ingen av foreldrene nevner området. En grunn til dette kan rett og slett være at familiene ikke opplever området som godt egnet for de yngste. Men som nevnt av studentene, kan dette også bli et område for hele familien med relativt enkle tilpasninger. I tråd med mosaikktilnærmingen, er studentene på denne måten med på å bringe inn en ny brikke i det større bildet.

Vi ønsker allikevel å fremheve noen utfordringer vi har erfart i piloteringen av prosjektet. Utfordringene består i all hovedsak av å sikre barnas reelle medvirkning i byutvikling og å bedre engasjere flere og et mer representativt utvalg av småbarnsforeldre/foresatte. Under oppsummerer vi kort utfordringene før vi utdyper ideer for veien videre prosjektet for Småspor i kapittel 6.

- Da vi kontaktet barnehagene i oktober, var det mange barnehager som opplevde stort trykk grunnet smittevernshåndtering og sykefravær blant ansatte. En barnehage ble også rammet av brann. Det var derfor vanskelig for mange av barnehagene å delta i prosjekter som gikk utenfor barnehagens daglige drift. I samtaler med styrere og barnehagelærere vil vi videre undersøke hvordan vi kan tilpasse prosjektet til barnehagehverdagen slik at flere barnehager vil kunne delta. Dette er viktig for sikre at barn fra ulike deler av Strømsø kan delta i prosjektet og få sine stemmer hørt.
- I utforsking med barna var det i denne omgangen først og fremst førsteårsstudenter som var ute, og i samarbeid med en barnehagelærer, utforsket nærmiljøet med barna. Dette er en viktig læring for studentene, men i aktivitetene oppgir de også å ha møtt på ulike utfordringer. En utfordring omhandlet hvordan en utforsker sammen med barn på en god måte, samt at det var utfordrende for dem å forstå hvordan de skulle gå frem ettersom dette var nytt både for studentene og for barnehagelæreren. Her bør vi vurdere om en av forskerne bør være med ut i barnehagene slik at studentene i større grad blir forskningsassistenter enn medforskere.
- I analysene av barnas bidrag opplever vi det også som utfordrende å ikke ha vært til stede når datainnsamlingen ble gjennomført ettersom fortolkningen av barnas bidrag nå i stor grad blir en fortolkning av studentenes fortolkning av barnas bidrag.
- Vi opplevde derimot at det var enklere for barnehagelæreren å gjennomføre aktivitetene med barna alene. En grunn til dette kan være at barnehagelæreren kjenner barnegruppen godt og kan gjøre aktivitetene med barna som en del av allerede planlagte aktiviteter. Barnehagelæreren har også mer kjennskap til barna og bedre kunnskap om hvordan en kan

tilpasse aktiviteten til barnegruppa og til hverdagen i barnehagen, enn vi får til når vi skal samkjøre datainnsamlingen med at studenter kan komme på et kort besøk i barnehagene.

- I prosjektet ble det benyttet utskrift av spørreskjema og kart som foreldre og barnehagelærere skulle besvare. I piloteringen opplevde vi lav responsrate. Vi ønsker derfor å undersøke hvordan vi kan gjøre deltagelse enklere for foreldre og barnehagelærere. Her vil en mulighet være digitale løsninger for besvarelse, samt det å koordinere datainnsamlingen med foreldremøtene slik at vi kan møte foreldre når de er samlet. Vi vil også finne ut av hvordan vi kan gjøre undersøkelsen mer tilgjengelig for foreldre som ikke behersker norsk godt.

5. Anbefalinger

Under oppsummerer vi de overordnede ønskene til prosjektdeltakerne. Vi har her valgt å fremheve fire overordnede hensyn som bør være i fokus i en byutvikling som tar de yngste barna på alvor. Disse er 1) Tilgjengelige grønne lunger, 2) Kreative og utfordrende lekemuligheter, 3) Et sted å være for hele familien, og 4) Barnevennlig infrastruktur. Hensynene er utdypet under.

5.1. Tilgjengelige grønne lunger

I besvarelsene understreker foreldrene viktigheten av at de grønne lungene i nærmiljøet bevares, utvides og videreutvikles. Hele 21 av 24 steder som er kommet frem i prosjektet, er knyttet til natur, enten i form av grøntarealer eller vann. Dette viser at grønne lunger og naturkontakt er sterkt fremme i resultatene. De tre stedene som ikke er knyttet til grønne lunger, er Danvik skole, Brandengen skole og Strømsø torg. Ved begge skoleområdene ønsker foreldre mer grøntarealer. Strømsø torg er det stedet uten grøntarealer som foreldre trekker frem. Her fremmes ønske om vannlek, men samtidig er butikkområder også naturlige oppholdssteder for familier, og derfor også aktuelle å tilrettelegge for barn.

5.2. Kreative og utfordrende lekemuligheter

Mange av foreldrenes ønsker omhandler utvidelse av standardiserte lekeplasser eller nye lekeapparater. Flere foreldre nevner et ønske om en større lekeplass tilsvarende byparken på Bragernessiden. I besvarelsene ser vi også ønsker om kreative og utfordrende lekemuligheter som er i gangavstand til hjemmet. Viktige kvaliteter er områder som inviterer til lek for barn i ulike alder, trær å klatre i, vannlek, kunst/installasjoner å ligge i, klatre, sitte og kjenne på, bruk av naturlige materialer som bark, mose, gress og annen beplanting. To eksempler på områder med stort ubrukt potensiale, er området rundt Drammens museum som av enkelte beskrives som kjedelig og dødt, og stien langs Drammenselva.

Det er kanskje særlig i aktivitetene med barna at de kreative ønskene for nærmiljøet fremmes. Barnas bidrag viser potensialet i å la barn være med i å utvikle nærmiljøet slik at det lekne og fantasifulle får plass. Barnas guidede tur med barnehagelærerne og studentene viser også viktigheten av at nærmiljøet innbyr til fysiske utfordringer som å kripe, klatre, henge, skli og huske.

5.3. Et sted å være for hele familien

I foreldrebesvarelsene rettes det også et tydelig ønske om at flere av områdene rustes opp med sitteplasser, bålpanner etc. Vi tolker det dithen at foreldrene ønsker områder som innbyr til at hele familien kan oppholde seg der over lengre tid. De yngste barnas bruk av nærmiljøet er i stor grad muliggjort og begrenset av familiens og foreldrenes bruk av nærmiljøet sammen med dem. Ved å legge til rette områder i nærmiljøet som innbyr til opphold for hele familien, skapes sosiale områder som vil komme hele nabolaget til gode. I barnas ønsker for nærmiljøet ser vi også ønsker om bål plass

og gapahuk som også inviterer til at barn, familier og barnehager kan benytte grøntområdene over lengre tid i all slags vær.

5.4. Barnevennlig infrastruktur

Barns bevegelsesfrihet og sikkerhet er ett trekk i svarene. Steder der barn kan leke uten å være redde for trafikken, og hvor barn kan løpe langt og fort. Turer med lite trafikk, som stien langs elva og Marienlyst, blir trukket frem som fine å gå med barn. Eksempler er tur via Andedammen, Marienlyst og Bikkjestykket. En annen nevner at turen går via Sundland, Strømsgodset kirke og så langs elva. Det vil derfor være viktig å se hvordan en kan bevare og eventuelt skape en slik barnevennlig infrastruktur. Det nevnes flere steder i materialet at en ønsker bedre gang- og sykkelstier som gir bedre tilgang til steder og gjør at en slipper å gå og sykle blant bilene. Sykkelsti langs vannet er et eksempel. Det nevnes også områder der forflytning mellom steder oppleves som utrygt. Et eksempel er Gamle kongevei der fortauet oppleves som dårlig og fotgjengerfeltet skummelt.

En annen måte barns bevegelsesfrihet kommer frem på, er på inngjerdede områder. En skolegård trekkes frem som et sted barn kan øve seg på å leke alene uten tilsyn av voksne, nettopp fordi det er beskyttet mot trafikk. I tillegg er dette også steder der barn ofte møtes, men samtidig savnes det mer varierte lekemuligheter og større innslag av grønt. At stedene er sosiale møteplasser, kommer tydelig frem i svarene. I tillegg er steder der en vet det er mange andre barn, viktige. Det kan derfor være aktuelt å se på hvordan en kan skape steder som blir møteplasser for barn og som har et variert tilbud. En ting som savnes på flere steder, er at lekeplassene også er tilrettelagt for de yngste. Andre steder savnes det tilbud for barn i alle aldre. De yngste barnas liv leves også lokalt. Flere nevner viktigheten at disse tilbudene er i nærområdet. Korte bein blir fort slitne.

6. Veien videre for Småspor

Basert på erfaringene vi har gjort oss i pilotering av Småsporprosjektet, har vi satt oss mål for videreutvikling av prosjektet. Tabell 21 oppsummerer kort målene og mulige tiltak.

Tabell 21. Veien videre for Småsporprosjektet: Overordnede mål, delmål og tiltak

Overordnede mål for videreutvikling	Delmål for videreutvikling	Tiltak
Bredere og mer representativ kartlegging av Strømsø	<p>Å utforske flere metodiske tilnærminger som fremmer barns reelle medvirkning</p> <p>Å engasjere flere av Strømsøs barnehager, barna og deres foreldre slik at stemmene representert i prosjektet bedre representerer familiene i bydelen (e.g. hvor familiene bor og familienes sosioøkonomiske bakgrunn)</p> <p>Å kartlegge områder barnehagebarn og foreldre benytter på Strømsø videre: hva de liker/ikke liker med områdene, og hva nytt de kunne tenkt seg i sitt nærmiljø</p> <p>Å også engasjere de yngste barna (0-2 år) og deres foreldre i prosjektet</p>	<p>Å samarbeide tettere med utvalgte barnehager og barnegrupper</p> <p>Å synliggjøre prosjektet, kunnskapen vi har frembrakt, og tiltakene slik at vi får engasjert flere barnehager, barn og foreldre</p> <p>Å gjøre prosjektdeltagelse enklere og mer tilgjengelig for foreldre. E.g. digitale løsninger, informasjon på flere språk, møte foreldre på flere arenaer</p> <p>Å utforske medvirkningsmetoder for de yngste barna</p> <p>Å invitere alle barnehageforeldre på Strømsø til å delta</p>
Å benytte ekspertene på lek bedre i bevegelsen fra kartlegging til tiltak	Å engasjere barnehagebarn og barnehageansatte i planlegging og utvikling av utvalgte områder	Å jobbe tettere med barnehagebarn, barnehageansatte, arkitekter og/eller kunstnere i utviklingen av utvalgte områder
Å sikre utvikling av prosjektet	Å sikre bedre finansiering av prosjektet slik at prosjektet og dets deltagere kan følges opp bedre og mer systematisk	<p>Å søke midler via Viken</p> <p>Å søke midler via NFR</p> <p>Å knytte prosjektet nærmere undervisning av barnehagelærere</p> <p>Å engasjere master- og/eller bachelorstudenter</p>
Å formidle kunnskap om de yngste barnas medvirkning i byplanlegging	Å formidle kunnskap om de yngste barnas medvirkning i byplanlegging til politikere, forskere og studenter	<p>Å bidra inn i Strømsø-satsingen via foredrag og rapporter</p> <p>Å utvikle prosjektveiledere som lar seg adaptere til andre byutviklingsprosjekter</p> <p>Å skrive vitenskapelige artikler som bringer feltet videre</p> <p>Å bringe kunnskapen inn i barnehagelærerutdanningen og å engasjere studenter i prosjektet slik at de blir eksperter på barns medvirkning</p>

7. Referanser

- Andersen, B., & Skrede, J. (2021). Medvirkningsideologiens inntog i byplanleggingen—en invitasjon til grubling. *Kart og plan*, 114(1-02), 07-21.
- Arup (2017). *Cities Alive: Designing for Urban Childhoods*. Arup. https://www.arup.com/-/media/arup/files/publications/u/cities_alivedesigning_for_urban_childhoods.pdf
- Bae, B. (2006). Perspektiver på barns medvirkning i barnehage. B. Bae, N. Winger, B. J., Eide, & A, Kristoffersen. *Temahefte om barns medvirkning*. Kunnskapsdepartementet.
- Bae, B. (2009). Children's right to participate—challenges in everyday interactions. *European early childhood education research journal*, 17(3), 391-406.
- Bae, B. (2010). Realizing children's right to participation in early childhood settings: some critical issues in a Norwegian context. *Early years*, 30(3), 205-218.
- Chawla, L. (2006). Learning to love the natural world enough to protect it. *BARN*, 24(2), 57-78.
- Clark, A. (2017). *Listening to young children: a guide to understanding and using the Mosaic approach* (3rd ed.). Jessica Kingsley Publishing
- Drammen kommune (2020). *Økonomiplan 2020-2023 og budsjett for 2020: rådmannens forslag*. <https://www.drammen.kommune.no/globalassets/aktuelt/dokumenter/okonomiplan-2020-2023.pdf>
- Drammen kommune. (2021). Programbeskrivelse Strømsø 2030 <https://www.drammen.kommune.no/globalassets/om-kommunen/organisasjon-og-administrasjon/prosjekter/omradesatsing/programbeskrivelse-stromso-2030.pdf>
- Drammen kommune. (2022). Strømsø 2030. <https://www.drammen.kommune.no/om-kommunen/organisasjon-administrasjon/prosjekter/omradesatsing/stromso-2030/>
- Figari, H., Krange, O., & Nordbakke, S. (2019). *Bruk og tilrettelegging av urban natur*. En kunnskapssyntese (NINA Rapport, 1684). Norsk institutt for naturforskning.
- Hagen, T. L. (2018). Bevegelseslek i natur og barnehagens nærmiljø. I E. B. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (red) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid men kropp, bevegelse og helse* (3. utg., 363-373). Gyldendal.
- Hart, R. (1992). *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. UNICEF Innocenti Essays, No. 4, Florence, Italy: International Child Development Centre of UNICEF.
- Hart, J. (2008) Stepping back from "The ladder": Reflections on a model of participatory work with children. I Jensen R. (red.) *Participation and learning: Developing perspectives on education and the environment, health and sustainability*. Springer
- Källsmyr, K., Nergård, I., & Bratvold, B. (2013). Det er her jeg bor! Barn og unges medvirkning i kommunalplanlegging. https://vfb.no/app/uploads/2019/03/WEB_KommunalHNDBOK_sept13.pdf
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2016). *Byrom – en idehåndbok: hvordan utvikle byromsnettverk i byer og tettsteder*. https://www.regjeringen.no/contentassets/c6fc38d76d374e77ae5b1d8dcd92a/byrom_idehandbok.pdf

- Kyttä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environments. *Journal of environmental psychology*, 24(2), 179-198.
- Nordbø, E. C. A., Raanaas, R. K., Nordh, H. & Aamodt, G. (2019). Neighborhood green spaces, facilities and population density as predictors of activity participation among 8-year-olds: a cross-sectional GIS study based on the Norwegian mother and child cohort study. *BMC Public Health*, 19, 1426.
- Plan og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06.27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- Sanderud, J. R., & Gurholt, K. P. (2014). Barns nysgjerrige lek i natur—Utforskende dannelse. *Nordic Studies in Education*, 34(1), 3-20.
- Sandvik, N. (2007). De yngste barnas medvirkning i barnehagen. *BARN*, 1, 27-45.
- Skår, M., Øian, H., & Krogh, E. (2010). Opplevelse av natur og tid i hverdagslivet. *Tidsskrift for kulturforskning*, 9(3).
- Thorén, A. K., H. & Nordbø, E. C. A. (2020). Er det plass til dem? Barn i by og tettsted. *Plan*, 52(2), 22-29. <https://doi-org.ezproxy1.usn.no/10.18261/ISSN1504-3045-2020-02-05>
- Østrem, S. (2012). *Barnet som subjekt. Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar*. Cappelen Damm akademisk.

Vedlegg 1: Innsatsområder og delmål i områdesatsingen Strømsø 2030

Tabell A: Innsatsområder og delmål i områdesatsingen Strømsø 2030

Innsatsområde	Mål
Sysselsetting	1A: Bidra til økt arbeidsdeltakelse, gjennom blant annet samarbeid med privat næringsliv, sosiale entreprenører og yrkesrettede kvalifiseringstiltak.
Utdanning og oppvekst	2A: Utvikle nye måter å møte behovene til barn, unge, og deres familier, særlig gjennom økt samspill mellom tjenester, frivillige aktører og innbyggere.
	2B: Utvikle helhetlige kvalifiseringsløp for unge og voksne slik at flere fullfører utdanning og kvalifiseres til arbeid, særlig gjennom koordinert samspill mellom utdanningsinstitusjoner i kommunedelen og andre relevante aktører
Bo- og nærmiljøkvaliteter	3A: Øke beboernes trivsel og livskvalitet ved å legge til rette for områdeutvikling som styrker fysiske og sosiale nærmiljøkvaliteter, tar klimahensyn og utvikler grønne områder for friluftsliv og rekreasjon
	3B: Bidra til at innbyggere får hjelp til å mestre sine boforhold.
Helse	4A: Utvikle gode psykososiale miljøer for barn, unge og voksne i kommunedelen
	4B: Skape et solid grunnlag for systematisk og samordnet innsats for bedre folkehelse og levekår i kommunedelen, gjennom utvikling av lokale tiltak som understøtter folkehelseprogrammet Drammen 2019-2023.

Vedlegg 2: Spørreskjema til foreldre

Å gjøre små spør i nabolaget synlige - Spørreskjema til foresatte

Du mottar dette spørreskjema fordi du har barn i en barnehage i Strømsø bydel i Drammen.

1) Barnehage:

2) Alder på barnet:

(Skriv i hele/halve år f.eks. 2.5 år)

Barn 1 år

Barn 2 år

Barn 3 år

SMÅSPØR

3) Leke- og turmuligheter i nabolaget

Område nr: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har dere noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer: <table> <tr> <td>Vår ☐</td> <td>Sommer ☐</td> </tr> <tr> <td>Høst ☐</td> <td>Vinter ☐</td> </tr> </table>	Vår ☐	Sommer ☐	Høst ☐	Vinter ☐					
	Vår ☐	Sommer ☐								
	Høst ☐	Vinter ☐								
	Liker stedet ☐ Liker ikke stedet ☐									
Ring rundt ord som kan beskrive området: <table> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>	Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt									
Sosial møteplass	Mørkt									
Lekeplass	Trafikk									
Natur/Grøntområde	Støy									
Pent	Søppel									
Andre ord du mener passer: _____										

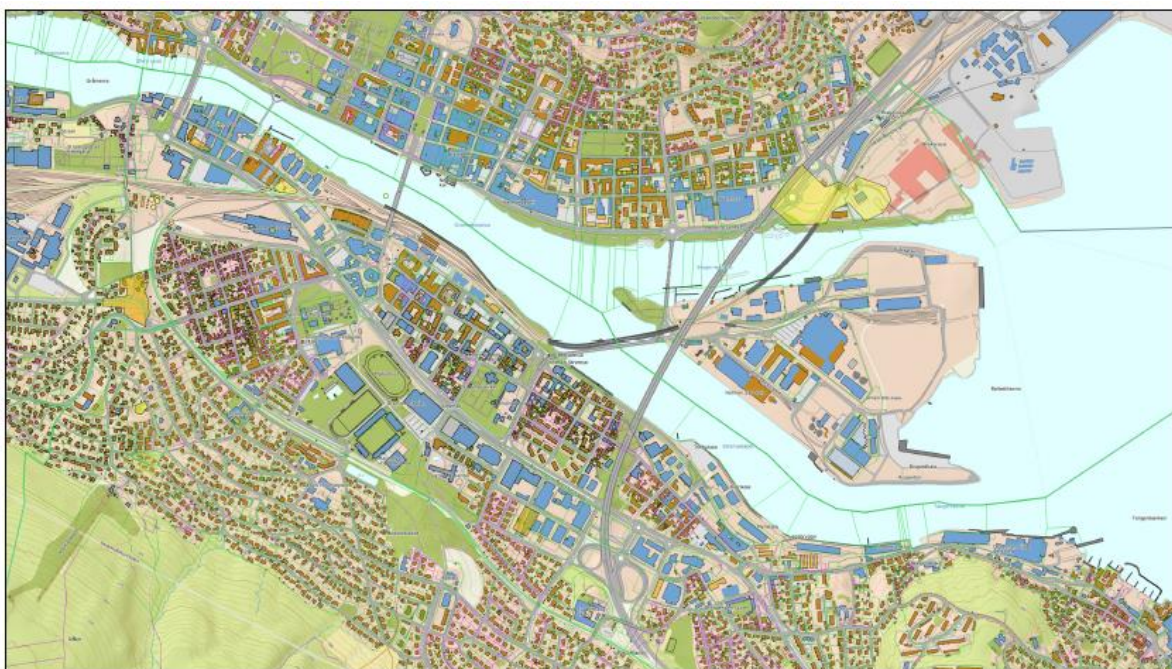
Område nr: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer: <table> <tr> <td>Vår ☐</td> <td>Sommer ☐</td> </tr> <tr> <td>Høst ☐</td> <td>Vinter ☐</td> </tr> </table>	Vår ☐	Sommer ☐	Høst ☐	Vinter ☐					
	Vår ☐	Sommer ☐								
	Høst ☐	Vinter ☐								
	Liker stedet ☐ Liker ikke stedet ☐									
Ring rundt ord som kan beskrive området: <table> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>	Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt									
Sosial møteplass	Mørkt									
Lekeplass	Trafikk									
Natur/Grøntområde	Støy									
Pent	Søppel									
Andre ord du mener passer: _____										

Område nr: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer: <table> <tr> <td>Vår ☐</td> <td>Sommer ☐</td> </tr> <tr> <td>Høst ☐</td> <td>Vinter ☐</td> </tr> </table>	Vår ☐	Sommer ☐	Høst ☐	Vinter ☐					
	Vår ☐	Sommer ☐								
	Høst ☐	Vinter ☐								
	Liker stedet ☐ Liker ikke stedet ☐									
Ring rundt ord som kan beskrive området: <table> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>	Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt									
Sosial møteplass	Mørkt									
Lekeplass	Trafikk									
Natur/Grøntområde	Støy									
Pent	Søppel									
Andre ord du mener passer: _____										

Område nr: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer:	
	Vår ☐	Sommer ☐
	Høst ☐	Vinter ☐
	Liker stedet ☐	Liker ikke stedet ☐
Ring rundt ord som kan beskrive området:		
Kunst/Kultur	Utrygt	
Sosial møteplass	Mørkt	
Lekeplass	Trafikk	
Natur/Grøntområde	Støy	
Pent	Søppel	
Andre ord du mener passer: _____		

4) Ønsker for leke- og turmuligheter i nærmiljøet

Hva du kunne tenke deg av leke- og turmuligheter i ditt nærmiljø som ikke finnes der nå?

 DRAMMEN KOMMUNE	Strømsø vestre del		 N
	Dato: 4/10-2021 Slign:		
	<small>Det ligger forbehold om evt. feil/mangler i kartgrunnlaget. I forbindelse med prosjektberedningsarbeid må aktuelle feilrettere i kommunen kontaktes.</small>		

 DRAMMEN KOMMUNE	Strømsø østre del		 N
	Dato: 4/10-2021		
	Sign:		Format A3

Det tas forbehold om evt. feilmarginer i kartgrunnlaget. I forbindelse med prosjektbergingstiltak med aktuelle tegninger i kommunen kontaktes.

Vedlegg 3: Spørreskjema til barnehageansatte

Å gjøre små spor i nabolaget synlige - Spørreskjema til barnehageansatte

Du mottar dette spørreskjemaet fordi du jobber i en barnehage i Strømsø bydel i Drammen.

1) Barnehage:

2) Hvor gamle er barna i din gruppe/avdeling?

(Skriv i hele/halve år f.eks. 2.5-6 år)

 år

3) Leke- og turmuligheter i nabolaget

Område nr.: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer:										
	<table border="0"> <tr> <td>Vår</td> <td>Sommer</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Høst</td> <td>Vinter</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Vår	Sommer	☐	☐	Høst	Vinter	☐	☐		
	Vår	Sommer									
	☐	☐									
Høst	Vinter										
☐	☐										
<table border="0"> <tr> <td>Liker stedet</td> <td>Liker ikke stedet</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Liker stedet	Liker ikke stedet	☐	☐							
Liker stedet	Liker ikke stedet										
☐	☐										
Ring rundt ord som kan beskrive området:											
<table border="0"> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>		Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt										
Sosial møteplass	Mørkt										
Lekeplass	Trafikk										
Natur/Grøntområde	Støy										
Pent	Søppel										
Andre ord du mener passer: _____											

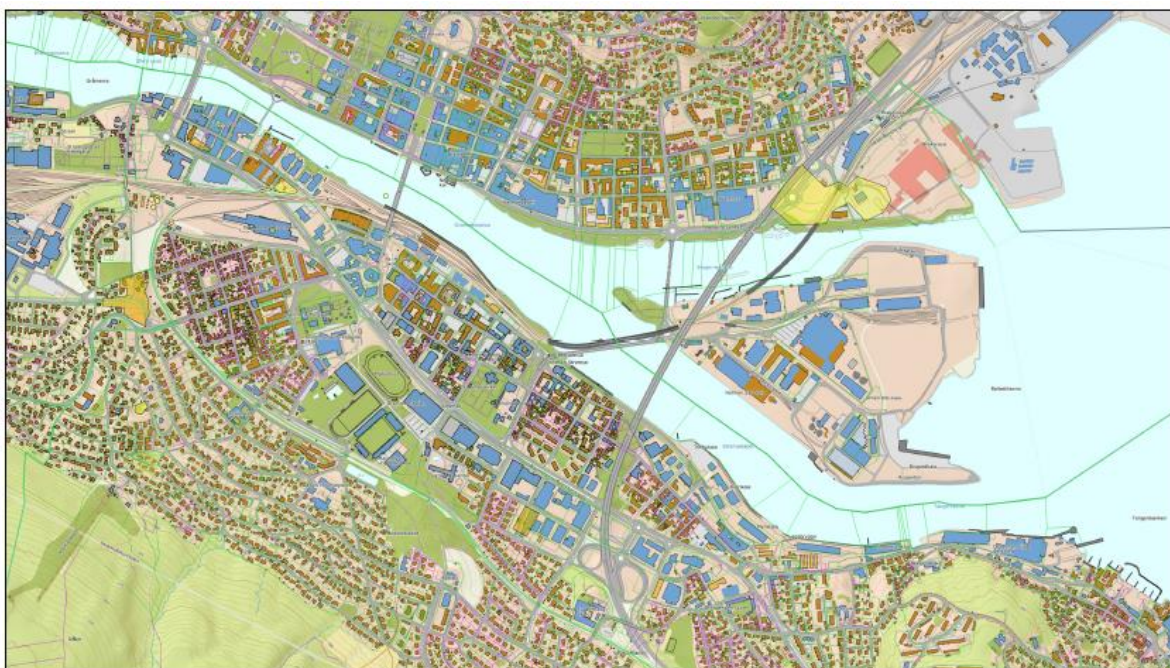
Område nr.: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer:										
	<table border="0"> <tr> <td>Vår</td> <td>Sommer</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Høst</td> <td>Vinter</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Vår	Sommer	☐	☐	Høst	Vinter	☐	☐		
	Vår	Sommer									
	☐	☐									
Høst	Vinter										
☐	☐										
<table border="0"> <tr> <td>Liker stedet</td> <td>Liker ikke stedet</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Liker stedet	Liker ikke stedet	☐	☐							
Liker stedet	Liker ikke stedet										
☐	☐										
Ring rundt ord som kan beskrive området:											
<table border="0"> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>		Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt										
Sosial møteplass	Mørkt										
Lekeplass	Trafikk										
Natur/Grøntområde	Støy										
Pent	Søppel										
Andre ord du mener passer: _____											

Område nr.: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer:										
	<table border="0"> <tr> <td>Vår</td> <td>Sommer</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Høst</td> <td>Vinter</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Vår	Sommer	☐	☐	Høst	Vinter	☐	☐		
	Vår	Sommer									
	☐	☐									
Høst	Vinter										
☐	☐										
<table border="0"> <tr> <td>Liker stedet</td> <td>Liker ikke stedet</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Liker stedet	Liker ikke stedet	☐	☐							
Liker stedet	Liker ikke stedet										
☐	☐										
Ring rundt ord som kan beskrive området:											
<table border="0"> <tr> <td>Kunst/Kultur</td> <td>Utrygt</td> </tr> <tr> <td>Sosial møteplass</td> <td>Mørkt</td> </tr> <tr> <td>Lekeplass</td> <td>Trafikk</td> </tr> <tr> <td>Natur/Grøntområde</td> <td>Støy</td> </tr> <tr> <td>Pent</td> <td>Søppel</td> </tr> </table>		Kunst/Kultur	Utrygt	Sosial møteplass	Mørkt	Lekeplass	Trafikk	Natur/Grøntområde	Støy	Pent	Søppel
Kunst/Kultur	Utrygt										
Sosial møteplass	Mørkt										
Lekeplass	Trafikk										
Natur/Grøntområde	Støy										
Pent	Søppel										
Andre ord du mener passer: _____											

Område nr: _____ Hvorfor bruker dere/bruker dere ikke dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer:	
	Vår	Sommer
	☐	☐
	Høst	Vinter
☐	☐	
Liker stedet	Liker ikke stedet	
☐	☐	
Ring rundt ord som kan beskrive området:		
Kunst/Kultur	Utrygt	
Sosial møteplass	Mørkt	
Lekeplass	Trafikk	
Natur/Grøntområde	Støy	
Pent	Søppel	
Andre ord du mener passer:		

4) Ønsker for leke- og turmuligheter i nærmiljøet

Hva du kunne tenke deg av leke- og turmuligheter i barnehagens nærmiljø som ikke finnes der nå?

 <p>DRAMMEN KOMMUNE</p>	Strømsø vestre del		
	Date: 4/10-2021 Sign: _____	Målestokk: 1:10000 Format A3	

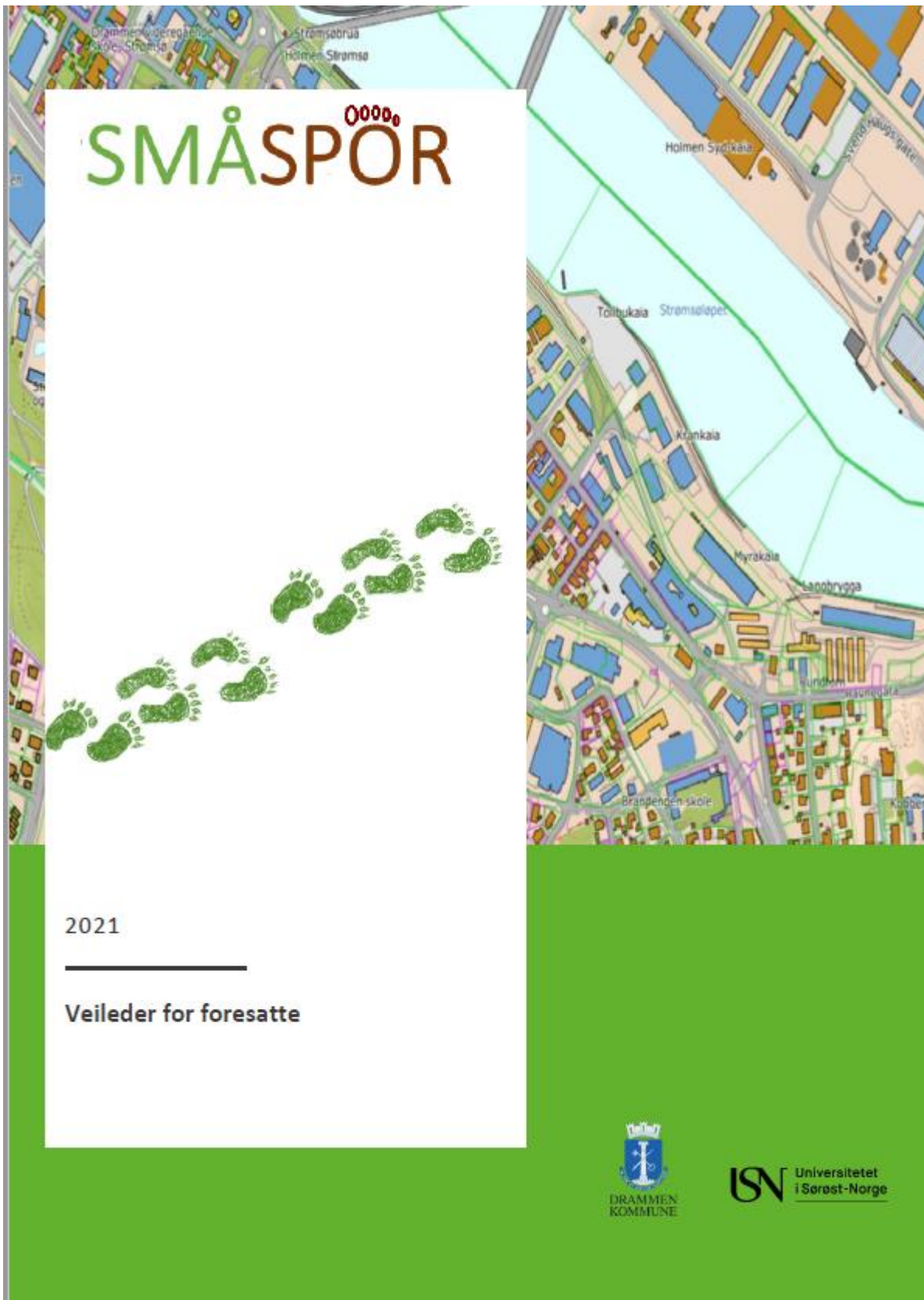
Det tas forbehold om evt. feilmengler i kartgrunnlaget. I forbindelse med prosjektberedningsarbeid må aktuelle feilrettes i kommunen kontaktes.

 DRAMMEN KOMMUNE	Strømsø østre del		 N
	Dato: 4/10-2021		
	Sign:		Format A3

Det tas forbehold om evt. feilmarginer i kartgrunnlaget. I forbindelse med prosjektbergingstiltak med aktuelle tegninger i kommunen kontaktes.

Vedlegg 4: Småsporveileder til foreldre

Hvordan gjøre små spor synlige?

Metodisk tilnærming i Småspor-prosjektet

Modellen under beskriver i korte trekk den metodiske tilnærmingen i prosjektet. Tilnærmingen rettet mot barn og foresatte er beskrevet mer i detalj på sidene som følger.

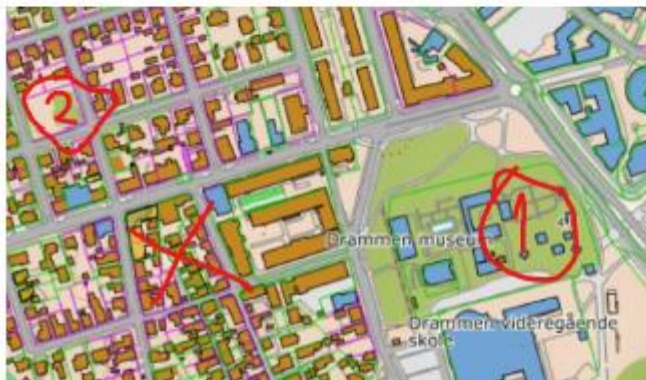
Kart og spørreskjema

Hvordan skal foresatte besvare?

På kartet markerer du hvor ditt/dine barn som går i barnehagen, liker å leke og gå tur, og hvor de ikke liker å leke å gå på tur.

1. Vi vil at du/dere merker de aktuelle områdene på kartet. Gjør dette ved å tegne en ring rundt hvert område og gi hvert område et tall.
2. Sett også et kryss som angir ca. område der dere bor, hvis dere bor inne på kartet.

Eksempel:

3. I spørreskjemaet vil vi at dere forteller mer om områdene du/dere har markert på kartet. Gjør dette ved å angi nummeret dere ga området, svar på spørsmålene for området og fortell om hvordan dere opplever stedet.

Eksempel:

Område nr: <u>1</u> Hvorfor bruker dere/bruket dere ikke dette stedet til lek og tur? Har dere noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og tur: Vår ☒ Sommer ☒ Høst ☒ Vinter ☐ Liker stedet ☒ Liker ikke stedet ☐ Ring rundt ord som kan beskrive området: Kunst/Kultur: ☐ Utsikt ☐ Sosial møteplass ☐ Markert ☐ Lekeplass ☐ Trafikk ☐ <u>Hvite/brune område</u> ☐ Siste ☐ Paviljong ☐ Sjøspeil ☐ Andre ord du mener passer:
--	---

4. Trenger du mer plass enn det som er på spørreskjemaet, kan du bruke et ekstra ark.
5. Legg besvart kart/spørreskjema i konvolutten du har fått, og lever den i barnehagen. Vi henter konvoluttene i barnehagene.

Barns erfaringer og tanker om nabolaget

Hvordan utforske nabolaget med barn?

For å få fram barnas stemmer og erfaringer med nabolaget sitt, vil vi samarbeide med barnehagene på Strømsø. Målet er la barna vise og fortelle om hvor de liker å leke og gå tur, og hvor de ikke liker å leke og gå på tur, dette skal de gjøre sammen med ansatte på barnas avdelinger.

Barnehageansatte er eksperter på å legge til rette for barns medvirkning. Tiltæringene under er forslag til hvilke aktiviteter de kan gjøre med barna. I enkelte barnehager vil studenter delta på guidet tur med barna.

Guidet tur: Barn tar barnehageansatte med på en guidet tur der de viser hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.
Tegning: Barn tegner hvor, hva og med hva de liker å leke i nærmiljøet. De kan også tegne hva de kunne tenkt seg i sitt nærmiljø.
Samtaler: Barn deler sine tanker om på guidet tur, om hva de har tegnet og hva de har tatt bilde av.
Fotografi: Barn tar bilde av hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.
? Hvilken annen måte kan barna medvirke ?

For at barnas stemmer og erfaringer skal være en del av prosjektet, vil barnehagene dele notater fra turen, notater fra samtaler med barna, barnas bilder og tegninger med oss hvis foresatte og barn godkjenner dette. Alt materialet barnehagen deler med oss i prosjektet, vil være anonymisert og det vil ikke være mulig å identifisere enkeltpersoner i materialet som deles.

Småspor

Hvordan gjøre små spor synlige?

Drammen kommune ved Knutepunkt Strømsø vil sammen med forskere og studenter ved barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) finne ut hvordan barnehagebarn bruker ulike steder i kommunedel Strømsø, hvor barna liker å gå tur, leke, utforske eller slappe av.

Målet er å kunne gjøre Strømsø til et bedre sted for barn og familier!

Resultatene vil benyttes inn i områdesatsingen Strømsø 2030. Studentene og forskere ved USN vil innhente svar fra foresatte, barn og barnehageansatte og analysere svarene. Videre vil USN og knutepunktet Strømsø jobbe videre med resultatene og se hvilke tiltak som kan gjennomføres på kort og lang sikt. Denne veilederen viser hvordan datainnsamlingen gjennomføres i prosjektet.

Hvorfor er det viktig å høre barnas stemme og å gjøre de små sporene synlige?

Ifølge Plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for medvirkning fra de yngste. Det er fagfolk som arbeider med arealplanlegging i kommunen, og politikere som vedtar planene. De fleste planene har konsekvenser for barn. Det er planleggenes ansvar å synliggjøre dette.

Ved å benytte Småspor som metode, ønsker vi å kunne gi innspill som kan legge grunnlag for kunnskapsbaserte valg. Og ikke minst:

FNs barnekonvensjon minner oss om at barn har rett! Rett og slett!

Alle barn har rett til å bli hørt og bli tatt hensyn til!

Alle barn har rett til lek, fritid og hvile!

Etiske retningslinjer

Hvordan vi jobber for å engasjere barn i forskning på en god måte

Det er frivillig for alle å delta i prosjektet. Deltagere i prosjektet har rett til informasjon om prosjektet slik at de kan gi et informert samtykke til å delta. Alle deltagere vil få tilsendt et informasjonsskriv med samtykkeskjema. Det står om deltagerrettigheter i informasjonsskrivet, men vi vil utdype litt her.

Når vi engasjerer barn i forskning, skal vi sikre at:

- alle barna som deltar, har samtykket til å delta i prosjektet. Samtykke kan alltid endres og barn kan trekke seg når som helst uten å måtte begrunne dette. Barnehageansatte og studenter vil derfor være observante på barns kroppspråk og ytringer og vurdere hvorvidt barnet fremdeles vil delta.
- alle barn deltar frivillig. I prosjektet vil barnas ønsker om hvordan de vil delta, respekteres. De kan delta i alle aktivitetene, kun deler av aktivitetene eller ingen av aktivitetene hvis de ønsker dette.
- foresatte samtykker til at barna deltar i prosjektet og at anonymt datamateriale deles med prosjektgruppen.
- ingen barn kommer til skade i aktivitetene og at informasjonen de gir, behandles sikkert og respektfullt. All informasjon som lagres lokalt i barnehagen skal være anonymisert.

Foresatte har også rett til å gi, eller ikke gi, sitt samtykke til at deres barn skal delta i prosjektet. Det er derfor viktig at du som foresatt har fått informasjon om prosjektet og aktivitetene som gjennomføres med barna. Vi får kun se barnas bidrag (alt anonymt) hvis du samtykker til det.

Det er bare å ta kontakt hvis du har spørsmål!

På forhånd tusen takk for alle bidrag!

Kontaktinformasjon

Det er bare å ta kontakt hvis du vil vite mer!

Veilederen er utarbeidet av USN og Drammen kommune ved Knutepunkt Strømsø. Forskning og utviklingsprosjektet har hatt følgende økonomiske bidragsytere:
Drammen kommune
Universitetet i Sørøst-Norge

Drammen kommune

Postboks 7500
3008 Drammen
Knutepunkt Strømsø

Virksomhetsleder Kari Dehli Halvorsen

Kontaktpersoner:

Konsulent Mari Nordø Lommelun Mari.Nordo.Lommelun@drammen.kommune.no
Rådgiver Lena Hillestad Lena.Hillestad@drammen.kommune.no

Universitetet i Sørøst-Norge

Postboks 235
3603 Kongsberg
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap
Visedekan Kristin Danielsen Wolf

Kontaktperson:

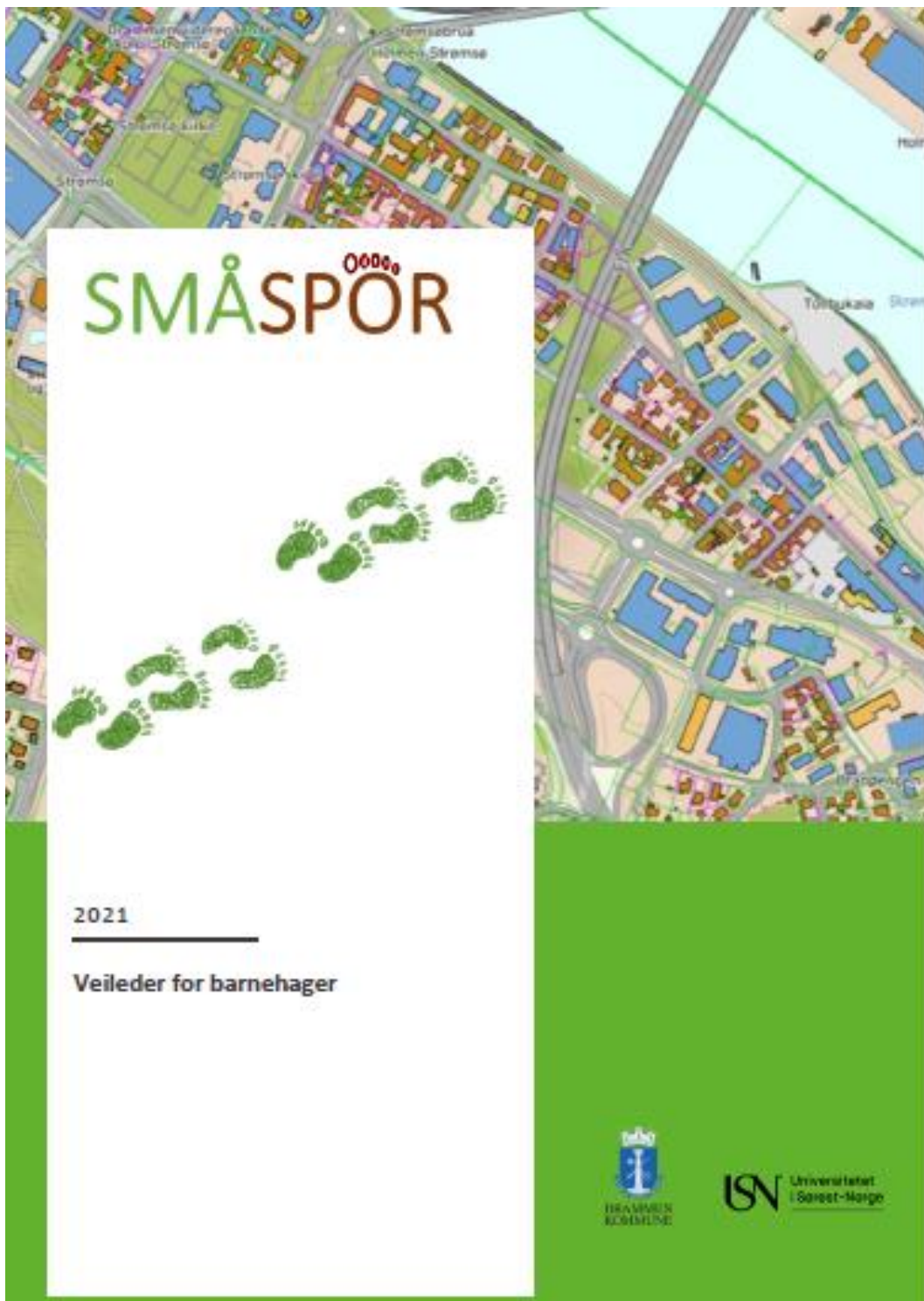
Førsteamanuensis Terese Wilhelmsen terese.wilhelmsen@usn.no

Tusen takk for samarbeidet!

Vedlegg 5: Småsporveileder for barnehageansatte

Småspor

Hvordan gjøre små spor synlig?

Drammen kommune ved Knutepunkt Strømsø vil sammen med forskere og studenter ved barnehagelærerutdanninga ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) finne ut hvordan barnehagebarn bruker ulike steder i kommunedelen Strømsø, hvor barna liker å gå tur, leke, utforske eller slappe av.

Målet er å kunne gjøre Strømsø til et bedre sted for barn og familier!

Resultatene vil benyttes inn i områdesatsingen Strømsø 2030. Studentene og forskere ved USN vil innhente svar fra foresatte, barn og barnehageansatte og analysere svarene. Videre vil USN og knutepunktet Strømsø jobbe videre med resultatene og se hvilke tiltak som kan gjennomføres på kort og lang sikt. Denne veilederen viser hvordan datainnsamlingen gjennomføres i prosjektet.

Hvorfor er det viktig å høre barnas stemme og å gjøre de små sporene synelig?

I følge Plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for medvirkning fra de yngste. Det er fagfolk som arbeider med arealplanlegging i kommunen, og politikere som vedtar planene. De fleste planene har konsekvenser for barn. Det er planleggenes ansvar å synliggjøre dette.

Ved å benytte seg av Småspor som metode, får politikerne mulighet til å ta kunnskapsbaserte valg. Valgene kan vise seg å være både kloke og dristige når byer og steder skal videreutvikles – også på barn og foresatte sine premisser. Kommuneplaner skal gi gode oppvekstmiljøer, trygge skoleveier, attraktive sentrumsområder, møteplasser og grønne arealer som mange vil bruke og ikke minst:

FNs barnekonvensjon minner oss om at barn har rett! Rett og slett!

Alle barn har rett til å bli hørt og bli tatt hensyn til!

Alle barn har rett til lek, fritid og hvile!

Hvordan gjøre små spor synlig?

Metodisk tilnærming i Småspor prosjektet

Modellen under beskriver i korte trekk den metodisketilnærmingen i prosjektet. Tilnærmingen er beskrevet mer i detalj i sidene som følger.

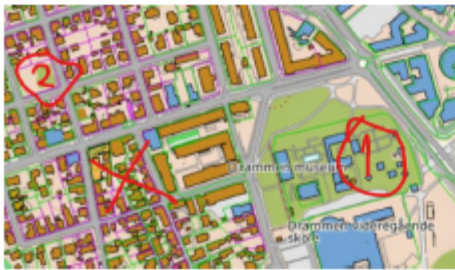
Kart og spørreskjema

Hvordan skal barnehageansatte og foresatte besvare?

På kartet markerer du hvor ditt/dine barn som går i barnehagen liker å leke og gå tur, og hvor de ikke liker å leke å gå på tur (for foresatte) eller hvor barna på din avdeling liker å leke og gå tur, og hvor de ikke liker å leke å gå på tur (for barnehageansatte).

1. Vi vil at du/dere merker de aktuelle områdene på kartet. Gjør dette med å tegne en ring rundt hvert område og gi hvert område et tall.
2. Sett også et kryss som angir ca. område der dere bor, hvis dere bor inne på kartet. Barnehageansatte setter kryss ved barnehagen.

Eksempel:

3. I spørreskjema vil vi at dere forteller mer om områdene du/dere har markert på kartet. Gjør dette ved å angi nummeret dere gav området, svar på spørsmålene for område og fortell om hvordan du opplever stedet.

Eksempel:

Område nr: <u>1</u> Hvorfor bruker dere/ikke bruker dette stedet til lek og turer? Har du noen ønsker om endringer på dette stedet?	Når bruker dere stedet til lek og turer: Vår ☒ Høst ☒ Sommer ☒ Vinter ☐ Liker stedet ☒ Liker ikke stedet ☐ Ring rundt ord som kan beskrive området: Kunst/Kultur Sosial møteplass Lekeplass ☒ Natur Park Utrykt Mark Trafikk Støy Sjøpel Andre ord du mener passer:
---	---

4. Trenger du mer plass enn det som er på spørreskjema så kan du bruke ekstra ark.
5. Legg besvart kart/spørreskjema i konvolutten du har fått tildelt. Foresatte vil også levere konvolutten til barnehagen. Vi henter konvoluttene i barnehagene.

Barns erfaring og tanker om nabolaget

Hvordan utforske nabolaget med barn?

For å få frem barn stemme og erfaringer med sitt nabolag trenger vi din hjelp som barnehageansatt i Strømsøbarnehager. Målet er la barn vise og fortelle om hvor de liker å leke og gå tur, og hvor de ikke liker å leke å gå på tur.

Du er ekspert på å legge til rette for barns medvirkning. Tilnærmingene under er forslag på hvilke aktiviteter dere kan gjøre med barn. Dere står fritt til å tilpasse aktivitetene innenfor de etiske retningslinjene som oppført på neste side. I enkelte barnehager vil studenter delta på guidet tur med barna.

Guidet tur:

Barn tar barnehageansatte med på en guidet tur der de viser hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.

Tegning:

Barn tegner hvor, hva og med hva de liker å leke i nærmiljøet. De kan også tegne hva de kunne tenkt seg i sitt nærmiljø.

Samtaler:

Barn deler sine tanker om på guidet tur, om hva de har tegnet og hva de har tatt bilde av.

Fotografi:

Barn tar bilde av hvor, hva og med hva de liker å leke og hvor de ikke liker å leke.

? Hvilken annen måte kan barna medvirke ?

For at barnas stemmer og erfaringer skal være en del av prosjektet er det viktig at du deler notater fra turen, notater fra samtaler med barna, barnas bilder og tegninger med oss hvis foresatte og barn godkjenner dette.

Gjerne benytt vedlagt notatbok for å skrive ned anonyme samtaler med barna slik at også samtalen blir dokumentert. Samtaler kan foregå på tur eller når dere kommer tilbake til barnehagen.

Husk at alt materialet du deler med oss skal være anonymisert. Digitalt materialet kan sendes til Terese Wilhelmsen ved USN (terese.wilhelmsen@usn.no). Nedskrevne notater samles i en konvolutt så vil vi hente det i din barnehage.

Etiske retningslinjer

Hvordan etisk engasjere barn og foresatte i forskning?

Det er frivillig for deg, barna og foresatte å delta i prosjektet. Deltagere i prosjektet har rett til informasjon om prosjektet slik at de kan gi et informert samtykke til å delta. Alle deltagere vil få tilsendt et informasjonsskriv med samtykkeskjema. Det meste av informasjonen under er gjengitt i informasjonsskrivet. Siden vi ber deg som barnehageansatt å hjelpe oss i datainnsamlingen vil vi utdype litt.

Når vi engasjerer barn i forskning er det viktig å sikre at:

- alle barna som deltar har samtykket til å delta i prosjektet. Samtykke kan alltid endres og barn kan trekke seg når som helst uten å måtte begrunne dette. Det er derfor viktig å være observant for barns kroppsspråk og ytringer og vurdere hvorvidt barnet fremdeles vil delta.
- alle barn deltar frivillig. Respekter barns ønsker om hvordan de vil delta. De kan delta i aktivitetene, kun deler av aktivitetene eller ingen av aktivitetene hvis de ønsker dette.
- foresatte samtykker til at barna deltar i prosjektet og at anonymt datamaterialet deles med prosjektgruppen.
- ingen barn kommer til skade i aktivitetene og informasjonen de gir behandles sikkert og respektfullt. All informasjon som lagres lokalt i barnehagen skal være anonymisert.

Se gjerne denne lenken for mer informasjon om hvordan engasjere barn i forskning:

<https://childethics.com/>

Foresatte har også rett til å gi eller ikke gi sitt samtykke til at deres barn skal delta i prosjektet. Det er derfor viktig at dere forsikrer dere om at foresatte har fått informasjon om prosjektet og aktivitetene dere vil gjennomføre med barna. Dere kan som en del av barnehagens arbeid gjennomføre aktivitetene med de barn dere ønsker så lenge barna selv vil, men dere kan kun dele datamaterialet med oss fra barn der foresatte har gitt muntlig samtykket til at barnet deres kan delta i forskningsprosjektet.

Det er bare å ta kontakt hvis du har spørsmål! Vi bistår gjerne!

På forhånd tusen takk for alle bidrag!

Kontaktinformasjon

Det er bare å ta kontakt hvis du vil vite mer!

Veilederen er utarbeidet av USN og Drammen Kommune. Forskning og utviklingsprosjektet har hatt følgende økonomiske bidragsytere:

Drammen Kommune

Universitetet i Sørøst-Norge

Drammen kommune

Postboks 7500

3008 Drammen

Knutepunkt Strømsø

Virksomhetsleder Kari Dehli Halvorsen

Kontaktpersoner:

Konsulent Mari Nordø Lommelun Mari.Nordo.Lommelun@drammen.kommune.no

Rådgiver Lena Hillestad Lena.Hillestad@drammen.kommune.no

Universitetet i Sørøst-Norge

Postboks 235

3603 Kongsberg

Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap

Visedekan Kristin Danielsen Wolf

Kontaktperson:

Førsteamanuensis Terese Wilhelmsen terese.wilhelmsen@usn.no

Tusen takk for samarbeidet!

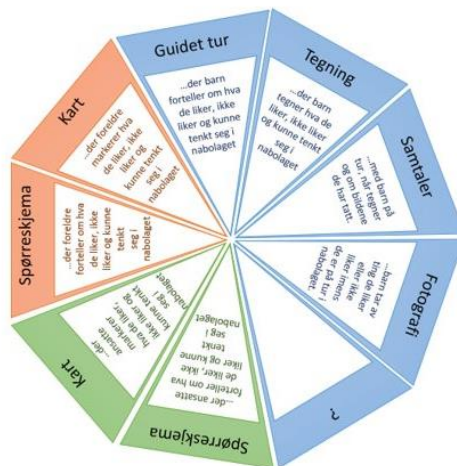
DRAMMEN
KOMMUNE

ISN Universitetet
i Sørøst-Norge

Vedlegg 6: Beskrivelse av studentbidrag

Studentoppdrag

- Guidet tur med barn + tegning med barn
- Analyse av nærmiljøet på utvalgte deler av Strømsø
- Hvordan benytter barnefamilier lekmuligheter i nærmiljøet? Ti på gata
- Analyse av foreldrebesvarelser
- Muligheter og begrensninger med barns medvirkning i byutvikling
- Utvikling av Småsporprosjektet: Hvordan kan vi bedre fremme barns stemme i byutvikling?

A) Guidet tur med barn + Tegneøkt

Målet er å utforske barns erfaringer med lekmuligheter i sitt nærmiljø og bedre forstå hva de kunne ønske seg som ikke er der nå.

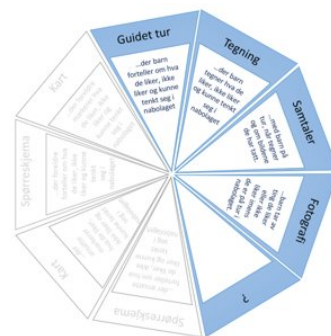
Barnehagelærerstudentene:

- ... er med på **barnas guidet tur** og hjelper barn med å ta bilde
- ... notere ned **samtaler med barna** som hvor og med hva barna liker å leke og hvile, steder der ikke liker å leke, og hva barna kunne tenkt deg i nærmiljøet som ikke enda er der.
- ... **snakker med barn om bildene** de har tatt når de kommer tilbake til barnehagen og noterer ned samtalen
- ... legger til rette for at **barn som vil kan tegne** (eller bygge med lego/plastelina?) deres drømmelekeplass

Dokumentasjon

- Anonyme bilder tatt av barn på guidet tur
- Bilde av anonyme tegninger tegnet av barn
- Anonyme observasjonsnotaer av barnas lek (Hvor og hva)
- Nedskrevne anonyme samtaler med barnehagelærer fra guidet tur
- Nedskrevne anonyme samtale med barn på tur, og om deres bilder og tegninger

NB! Husk at all informasjon som dokumenteres skal være anonymt! Ingen bilder eller notater med navn på person!

B) Analyse av nærmiljøet på utvalgte deler av Strømsø

Målet med dette oppdraget er at dere skal kartlegge lekmuligheter og kvaliteter i lekeområder dere identifiserer innenfor det tildelte området på Strømsø.

- Ta utgangspunkt i tildelt område. Kikk på digitalt/fysisk kart og finn frem til aktuelle steder det kan være aktuelt å oppsøke. Dere må så ta en tur til stede dere har sett dere ut og vurderer stedene i forhold til:
 - Lek muligheter på områdene
 - Ferdsel til områdene (hvor tilgjengelige er de i forhold til bebyggelse, trafikk og stengsler?)
 - Hvilke kvaliteter/potensialer for lek har områdene?
 - Hvordan kunne lek mulighetene i området vært utbedret? Tenk gjerne med utgangspunkt i barn i ulike alder (småbarn 0-3) og store barn (4-6).
 - Hvilke barnehager i området kan ha glede av stedene?
- Vurder stedene i forhold til hva som kan gi livskvalitet – både i et sosiale og et kulturelle perspektiv. Tenk også stedet i forhold til årstider og barns ulike alder.
 - Hva kan barn like på noen av stedene?
 - Hva kan være negativt med noen av stedene?
 - Hvordan kan aktuelle steder utvikles?
- Forsøk å finne informasjon om sosialdemografisk informasjon om området dere har fått tildelt. Se på bebyggelsen og bo-muligheten (villaeer med egne hager, blokker, mindre leilighetskomplekser) etc. Reflekter rundt hvordan ulike bo-muligheter kan virke inn på hvordan beboerne benytter nærmiljøet med sine barn.

C) Hvordan benytter barnefamilier lekmuligheter i nærmiljøet? Ti på gata

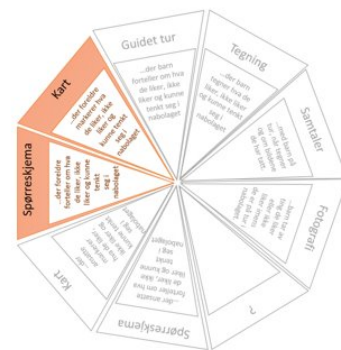
Målet er å utforske hvordan barnefamilier på Strømsø benytter områder for lek med sin barn.

- Dere skal intervju 10 personer på gata som bor på Strømsø og som har (barnehage)barn om hvilke lekeområder de benytter på Strømsø og hvorfor de benytter akkurat disse. Spør også om hvordan de tenker lekeområder for barn kan utvikles for barn på Strømsø.
- Tegn ned på kart hvilke områder personene trekker frem og noter ned personenes svar.
- Besøk enkelte av områdene som nevnes, ta bilder av områder og vurder hvilke lekmuligheter som området inviterer til for barnehagebarn i ulike alder.
- Husk å introduser dere selv og gi dem litt informasjon om studentoppgaven som en del av småsporprosjektet.
- Her er det mulighet for gruppene å samarbeide om dager/steder de går rundt og å dele data som samles inn.

NB! Husk at all informasjon som samles inn skal være anonymt. Dette gjelder både notater fra samtalen og bildene fra områdene som blir nevnt. Ikke spør om eller skriv ned personidentifiserbar informasjon og aldri ta bilder av mennesker.

D) Analyse av foreldrebesvarelser

- **Målet** er å kartlegge hvilke lekeområder barnefamilier liker/likes ikke å benytte i nærmiljøet og hvilke tanker de har om hvordan områdene kan utvikles.
- Les gjennom veiledningen foreldrene fikk og hva de skulle fylle ut. Se så på besvarelse utlevert. Analyser markeringene i kartet og tilhørende besvarelser i de åpne spørsmålene i spørreskjema.
- Forsøk å finn måter å systematisere funnene på. Både de svarene i spørreskjema og avmerkingene på kartene. Er det noe som peker seg ut i svarene?
 - Hvilke områder for lek er markert i kartene?
 - Hvordan benytter barnefamiliene områdene?
 - Til hvilke årstider benyttes områdene?
 - Er det enkelte områder barnehagefamiliene ikke liker å benytte?
 - Hvorfor liker de ikke å benytte disse områdene?
- Både felles mønster og unike funn kan være interessante. Gangavstand og tilgjengelighet til ulike steder kan også være interessant. Vurder om funnene kan ha relevans for barnehagen(e) i nærheten. Se om det er mulig å visualisere kartfunnene i et felles kart.

E) Muligheter og begrensninger med barns medvirkning i byutvikling

Målet er å bedre forstå muligheter og begrensninger med barns medvirkning i byutvikling med utgangspunkt i tidligere forskning.

- Søk etter tidligere forskningsstudier som har utforsket barns medvirkning i byutvikling
 - Et råd er å benytte Oria (via USN bibliotekets nettsider) og googlescholar.
- Velg ut tre studier som har utforsket barns medvirkning i byutvikling
 - Beskriv studiene (hva var hensikten med studiene? Hvordan forsket de? Hva fant de)
 - Hva sier studiene om muligheter og begrensninger med barns medvirkning i byutvikling?

E) Utvikling av Småsporprosjektet: Hvordan kan vi bedre fremme barns stemme i byutvikling?

Målet er å utforske hvordan vi bedre kan fremme barns stemme i byutvikling i Småsporprosjektet?

- Les igjennom Småsporprosjektet veileder til barnehagene og på drammen kommune sine nettsider om Strømsø 2030.
- Søk etter tidligere byutviklingsprosjekter som har utforsket barns medvirkning i byutvikling
 - Et råd er å se i boka til Källsmyr, Nergård og Bratvold (2013) og gjøre søke via google og Oria.
- Med utgangspunkt i det dere har lært fra tidligere prosjekter samt Hart sin medvirkningstrapp: Reflekter over hvordan vi bedre kan fremme barns stemme i byutvikling i Småsporprosjektet!

(Källsmyr, Nergård & Bratvold, 2013)

Vedlegg 7: Informasjon og samtykkeskriv til foreldre

Strømsø skal utvikles!

Vil du hjelpe oss med å fremme barnehagebarns stemmer?

I forsknings- og utviklingsprosjektet «Småspor i nabolaget» vil vi høre barn, foreldres og barnehageansatte sine meninger om barnas uteområder på Strømsø!

Drammen kommune ved Knutepunkt Strømsø vil sammen med forskere og studenter ved barnehagelærerutdanninga ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) finne ut hvordan barnehagebarn bruker ulike steder i kommunedelen Strømsø, hvor barna liker å gå tur, leke, utforske eller slappe av. Målet er å kunne gjøre Strømsø til et bedre sted for barn og familier.

Resultatene vil benyttes inn i områdesatsingen Strømsø 2030. Studentene og forskere ved USN vil innhente svar fra foreldre, barn og barnehageansatte og analysere disse svarene for å bedre forstå hvordan barns stemmer kan fremmes i byutvikling. Videre vil USN og knutepunktet Strømsø jobbe videre med resultatene og se hvilke tiltak som kan gjennomføres på kort og lang sikt.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

USN og Knutepunkt Strømsø er ansvarlige for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du jobber, eller har et barn, i en av barnehagene lokalisert på Strømsø bydel.

Hva innebærer det for deg å delta?

Undersøkelsen er tredelt:

- **foreldrene** bes tegne inn i et kart området de bor og hvordan de bruker nabolaget sammen med sine barn og å svare på en kort spørreundersøkelse som det tar ca 15 minutter å besvare.
- **ansatte i barnehagene** bes tegne inn i et kart hvordan barnehagen bruker nabolaget sammen med barna og å svare på en kort spørreundersøkelse som det tar ca 15 minutter å besvare.
- **barna** går tur med barnehagelæreren på sin avdeling, snakker om nærmiljøet og tar bilder, samt tegner det de liker, ikke liker og ønsker seg i nabolaget. Samtalene med barna vil være anonymiserte og skrives ned av barnehagelærer. I enkelte barnehager vil det være barnehagelærerstudenter som deltar på turene sammen med barna.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke informasjonen som hentes inn til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Prosjektansvarlige i Knutepunkt Strømsø og prosjektansvarlige ved USN vil ha tilgang til informasjonen som samles inn og har ansvaret for å verne personidentifiserbar informasjon og å systematisere informasjonen til bruk i

kommunalt arbeid og forskning. Barnehagestudentene ved USN vil ha tilgang til anonymisert data for analyser som en del av undervisningen rettet mot barns medvirkning i byutvikling. Ingen personer vil kunne gjenkjennes i presentasjoner eller publikasjoner.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes, noe som etter planen er [31.12.30].

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra USN har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Knutepunkt Strømsø ved Mari Nordø Lommelun
[mari.nordo.lommelun@drammen.kommune.no] eller Lena Hillestad
[lena.hillestad@drammen.kommune.no]
- Personvernombud Drammen kommune: Pål Tore Larsen
personvernombud@drammen.kommune.no
- USN ved Terese Wilhelmsen [terese.wilhelmsen@usn.no]
- Personvernombud ved USN: Paal Are Solberg [personvernombud@usn.no]

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektleder USN
Terese Wilhelmsen (Forsker)

Prosjektleder Drammen kommune
Mari Nordø Lommelun

Samtykkeerklæring foreldre

Samtykket lever til barnehagen sammen med besvarelsen. Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Småspor i nabolaget, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å tegne inn hvordan vi benytter nabolaget og å besvare et kort spørreskjema
- at mitt barn deltar i prosjektet og sammen med ansatte i barnehagen eller barnehagelærerstudenter utforsker nabolaget, tar bilder, snakker og tegner hvor hun/han liker å leke og hva hun/han ønsker skulle vært i nabolaget.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Skriftserien nr 95
2022

—
Småspor

Pilotprosjekt 2021

—
Terese Wilhelmsen
Steinar Øvreås
Lena Elvira Solfrid Hillestad
Mari Nordø Lommelun
Hege Roll-Hansen
Simen Thorrud

—
ISSN: 2535-5325
ISBN: 978-82-7206-676-4

usn.no

